

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

KLASA: 041-01/23-10/1
URBROJ: 613-14-23-8
Slavonski Brod, 23. kolovoza 2023.

Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti

Upravljanje građevinama za navodnjavanje u Brodsko-posavskoj županiji

SADRŽAJ

stranica

PREDMET, SUBJEKT I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE REVIZIJE	3
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	4
PRAVNI, STRATEŠKI I PLANSKI OKVIR ZA UČINKOVITO UPRAVLJANJE GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE	6
GRADNJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE GRAĐEVINA ZA NAVODNJAVANJE	14
Gradnja građevina za navodnjavanje	14
Korištenje građevina za navodnjavanje	23
Održavanje građevina za navodnjavanje	27
KORIŠTENJE VODE ZA NAVODNJAVANJE	29
INFORMIRANJE JAVNOSTI	33
OCJENA UČINKOVITOSTI UPRAVLJANJA GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE U BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJI	34
OČITOVANJE BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE	37

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
UPRAVLJANJA GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE U
BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJI

Na temelju odredaba članka 19. i 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19), obavljena je revizija učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje u Brodsko-posavskoj županiji (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim Okvirom profesionalnih načela, standarda i smjernica Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) (Narodne novine 17/20) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 30. siječnja do 23. kolovoza 2023.

PREDMET, SUBJEKT I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je upravljanje građevinama za navodnjavanje u Županiji.

Navodnjavanje je, prema odredbama Zakona o vodama (Narodne novine 66/19, 84/21 i 47/23)¹, djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda i njihova isporuka radi natapanja poljoprivrednog zemljišta, sportskih terena ili drugoga zemljišta, dok je javno navodnjavanje djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda te njihova isporuka radi natapanja poljoprivrednog zemljišta putem građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija ili mješovitih melioracijskih građevina u vlasništvu Republike Hrvatske. Upravljanje su poslovi investitora gradnje vodnih građevina, njihovo održavanje, čuvanje i korištenje za namjene kojima vodne građevine služe.

Vodne građevine su građevine ili skupovi građevina zajedno s pripadajućim uređajima i opremom, koji čine tehničku, odnosno tehnološku cjelinu, a služe za uređenje vodotoka i drugih površinskih voda, zaštitu od štetnog djelovanja voda, zahvaćanje voda radi njihova namjenskog korištenja i za zaštitu voda od onečišćenja.

Vodne građevine su, između ostalog, vodne građevine za melioracije koje čine:

1. građevine za melioracijsku odvodnju (kanali s pripadajućim crpnim stanicama, drenažama, betonskim propustima, čepovima, sifonima, stepenicama, brzotocima, oblagama za zaštitu od erozija, ustavama i drugim pripadajućim građevinama, uređajima i opremom) koje se dijele na građevine za osnovnu melioracijsku odvodnju (melioracijske građevine I. i II. reda) i građevine za detaljnu melioracijsku odvodnju (građevine III. i IV. reda)
2. građevine za navodnjavanje (akumulacijske i druge zahvatne građevine, razvodna mreža i druge građevine pripadajuće ovim građevinama)
3. mješovite melioracijske građevine.

Građevinama za osnovnu melioracijsku odvodnju u vlasništvu Republike Hrvatske upravljaju Hrvatske vode. Građevinama za detaljnu melioracijsku odvodnju u vlasništvu županija upravljaju Hrvatske vode. Građevinama za navodnjavanje u vlasništvu županija upravljaju županije.

Građevine za navodnjavanje, prema načinu gradnje i upravljanja, dijele se na sustave javnog navodnjavanja² i privatne sustave. Sustavi javnog navodnjavanja najčešće se sastoje od vodozahvata s crpnom stanicom i postrojenjem za kondicioniranje vode³, akumulacije, dovodnoga sustava i distribucijske mreže. Vodozahvat može biti na otvorenom vodotoku, postojećoj akumulaciji ili podzemnoj vodi.

Subjekt revizije je Županija, kao investitor gradnje sustava javnog navodnjavanja na svom području.

Revizijom je obuhvaćeno razdoblje 2005. – 2021. u vezi s donošenjem županijskog plana navodnjavanja i ostvarenjem ciljeva utvrđenih navedenim planom, dok su podaci o drugim aktivnostima Županije obuhvaćeni do konca 2022.

---

¹ Do stupanja na snagu navedenog Zakona (srpanj 2019.), na snazi je bio Zakon o vodama (Narodne novine 153/09, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18).

² Predmet revizije su sustavi javnog navodnjavanja.

³ Prema odredbama Zakona o vodama, kondicioniranje je postupak obrade zahvaćene vode da bi postala prikladna za ljudsku potrošnju.

Osnovni cilj revizije je ocijeniti učinkovitost upravljanja građevinama za navodnjavanje te utvrditi ostvaruju li se ciljevi Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: NAPNAV), koji je donijela Vlada Republike Hrvatske u srpnju 2005., i Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (Narodne novine 117/15) (dalje u tekstu: Višegodišnji program gradnje) na području Županije. Revizijom je obuhvaćena provedba Plana navodnjavanja Brodsko-posavske županije (dalje u tekstu: Plan navodnjavanja), koji je donijela Županija u kolovozu 2007.

Posebni ciljevi revizije su:

- provjeriti uspostavu pravnog, strateškog i planskog okvira za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje
- utvrditi jesu li ustrojene propisane evidencije građevina za navodnjavanje
- ocijeniti je li gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje učinkovita
- ocijeniti koristi li se voda za navodnjavanje u skladu s vodnim potencijalom i potrebama za navodnjavanjem
- utvrditi informira li se javnost o navodnjavanju.

METODE REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI), revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne revizijske dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje ciljeva revizije.

U fazi planiranja i pripreme revizije, analizirana je pravna regulativa, javno objavljeni podaci o Županiji, podaci o sustavima javnog navodnjavanja koje objavljuju Hrvatske vode i drugi dostupni podaci.

U provedbi postupaka revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize podataka:

- proučeni su i analizirani propisi te stručni i drugi dostupni materijali u vezi s navodnjavanjem
- analizirani su podaci iz poslovnih knjiga, evidencija i izvješća Županije, provjerena je dokumentacija u vezi sa sustavima navodnjavanja te su analizirani podaci iz javno objavljenih izvješća Hrvatskih voda
- na temelju odabranog uzorka, provjerena je dokumentacija Županije u vezi s evidentiranjem građevina za navodnjavanje i korištenjem sustava javnog navodnjavanja
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama i pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima u vezi s upravljanjem građevinama za navodnjavanje.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona, drugih propisa i planskih dokumenata, kao i poduzetih aktivnosti Županije u vezi s upravljanjem građevinama za navodnjavanje.

Okosnicu revizije činilo je glavno pitanje:

– Je li upravljanje građevinama za navodnjavanje učinkovito?

Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća **potpitanja**:

- Je li uspostavljen pravni, strateški i planski okvir za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje?
- Jesu li ustrojene evidencije građevina za navodnjavanje?
- Je li gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje učinkovito?
- Koristi li se voda za navodnjavanje u skladu s vodnim potencijalom i potrebama za navodnjavanjem?
- Provodi li se informiranje o ostvarenju županijskih planova navodnjavanja?

U tablici broj 1 daju se kriteriji za ocjenu učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje, prema područjima revizije.

Tablica broj 1

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti, prema područjima revizije

Redni broj	Područja revizije	Kriteriji
	1	2
1.	Pravni, strateški i planski okvir za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje	<ul style="list-style-type: none"> ○ uspostavljen je pravni i strateški okvir kojim je uređeno područje navodnjavanja ○ donesen je županijski plan navodnjavanja i usklađen je s NAPNAV-om ○ predstavničko tijelo Županije donijelo je program gradnje sustava javnog navodnjavanja ○ program gradnje sustava javnog navodnjavanja sadrži propisane podatke ○ predstavničko tijelo Županije donijelo je godišnji program održavanja sustava javnog navodnjavanja ○ godišnji program održavanja sustava javnog navodnjavanja sadrži propisane podatke
2.	Evidencije građevina za navodnjavanje	<ul style="list-style-type: none"> ○ ustrojena je evidencija građevina za navodnjavanje ○ prije gradnje građevina za navodnjavanje uređeni su imovinskopravni odnosi ○ uređeno je vlasništvo građevina za navodnjavanje ○ građevine za navodnjavanje evidentirane su u poslovnim knjigama Županije
3.	Gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje	<ul style="list-style-type: none"> ○ županijskim planom navodnjavanja utvrđen je vodni i zemljišni potencijal ○ županijskim planom navodnjavanja utvrđene su poljoprivredne površine pogodne za navodnjavanje ○ Županija je u skladu sa županijskim planom navodnjavanja nominirala projekte navodnjavanja prema Hrvatskim vodama

Redni broj	Područja revizije	Kriteriji
	1	2
		<ul style="list-style-type: none"> ○ prije gradnje građevina za navodnjavanje osigurani su izvori financiranja ○ Županija je dio/ukupna sredstva pribavila iz sredstava ruralnog razvoja ○ izrađeni su elaborati zaštite okoliša te su podneseni zahtjevi za ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš ○ sustav javnog navodnjavanja pušten je u rad ○ prikupljaju se podaci o stvarno navodnjavanom poljoprivrednom zemljištu i broju priključenih korisnika ○ sustavi javnog navodnjavanja koriste se u punom kapacitetu (poljoprivrednici se priključuju na sustav), odnosno imaju dovoljan broj krajnjih korisnika ○ ispituje se jesu li cijene priključaka na sustave javnog navodnjavanja prihvatljive poljoprivrednicima ○ u preinvesticijskim studijama utvrđena je struktura poljoprivrednih kultura te planirana proizvodnja navedenih kultura na navodnjavanom poljoprivrednom zemljištu ○ prikupljaju se podaci o poljoprivrednim kulturama na zemljištu koje se navodnjava i analiziraju u odnosu na preinvesticijske studije ○ prikupljaju se podaci o povećanju poljoprivredne proizvodnje na navodnjavanom zemljištu i analiziraju se u odnosu na utrošak vode ○ provode se edukacije poljoprivrednika o koristima navodnjavanja (putem Županije ili drugih službi) zbog utjecaja klimatskih promjena ○ provode se edukacije poljoprivrednika o novim tehnologijama, načinu financiranja sustava javnog navodnjavanja i drugo ○ Županija surađuje s nadležnim institucijama u vezi s neposrednim nadzorom korištenja voda ○ Županija surađuje s Hrvatskim vodama u vezi s praćenjem rezultata NAPNAV-a na svome području ○ održavanje građevina za navodnjavanje u vlasništvu Županije preuzeto je od Hrvatskih voda u propisanom roku ○ izrađene su preinvesticijske studije kojima su određeni opći tehnički uvjeti za održavanje vodnih građevina i/ili se koriste Opći tehnički uvjeti Hrvatskih voda iz 2012. ○ sastavljen je izračun godišnjih troškova rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja ○ izabrani su izvođači za poslove održavanja i zaključeni ugovori ○ poslovi održavanja obavljaju se u skladu sa zaključenim ugovorima
4.	Korištenje vode za navodnjavanje	<ul style="list-style-type: none"> ○ za korištenje vode za navodnjavanje pribavljene su vodopravne dozvole ○ sustavi javnog navodnjavanja omogućuju mjerenje utroška i gubitaka vode ○ s krajnjim korisnicima sustava javnog navodnjavanja zaključeni su ugovori ○ predstavničko tijelo Županije donijelo je odluku o godišnjoj visini naknade za navodnjavanje ○ odluka o godišnjoj visini naknade za navodnjavanje sadrži propisane elemente ○ naknada za navodnjavanje se obračunava na propisani način ○ vodi se očevidnik naknade za navodnjavanje ili je vođenje povjerenom drugim tijelima u skladu s propisima ○ ostvaruju se prihodi od naknade za navodnjavanje i namjenski se troše ○ donesena je odluka o podmirivanju dijela troškova održavanja sustava javnog navodnjavanja iz prihoda Županije
5.	Informiranje javnosti	<ul style="list-style-type: none"> ○ informira se javnost o ostvarenju županijskog plana navodnjavanja i učincima navodnjavanja

Upravljanje građevinama za navodnjavanje u Županiji ocjenjuje se **učinkovitim**, ako je uspostavljen pravni, strateški i planski okvir koji omogućava učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje, ustrojene su propisane evidencije, gradnja građevina za navodnjavanje obavlja se u skladu s planskim dokumentima te se izgrađene građevine koriste i održavaju, voda za navodnjavanje koristi se u skladu s vodnim potencijalom i potrebama za navodnjavanjem te se informira javnost o ostvarenju županijskih planova navodnjavanja.

Upravljanje građevinama za navodnjavanje u Županiji ocjenjuje se **učinkovitim, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđeni određeni propusti koji bitno ne utječu na upravljanje građevinama za navodnjavanje.

Upravljanje građevinama za navodnjavanje u Županiji ocjenjuje se **djelomično učinkovitim**, ako su utvrđene nepravilnosti i propusti koji utječu na učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje i provedbu aktivnosti te su potrebna značajna poboljšanja.

Upravljanje građevinama za navodnjavanje u Županiji ocjenjuje se **neučinkovitim**, ako su utvrđene nepravilnosti i propusti koji bitno utječu na učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje, kako bi se provodilo u skladu s načelima ekonomičnosti, djelotvornosti i svrsishodnosti.

PRAVNI, STRATEŠKI I PLANSKI OKVIR ZA UČINKOVITO UPRAVLJANJE GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE

Odredbama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 86/06, 125/06 – ispravak, 16/07 – ispravak, 95/08 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/10 – ispravak, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15), utvrđena je Županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave. Županija obuhvaća dva grada i 26 općina s ukupno 130 267 stanovnika (prema popisu stanovništva iz 2021.).

Županije u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove od područnog (regionalnog) značaja, koji se odnose na obrazovanje, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, održavanje javnih cesta, planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova, izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata u vezi s gradnjom i provedbom dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja grada te druge poslove u skladu s posebnim zakonima.

Zakonski predstavnik Županije od siječnja 2008. i u vrijeme obavljanja revizije je župan dr. sc. Danijel Marušić, dr. med. vet. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga, ustrojeno je sedam upravnih odjela i jedna služba. Poslovi u vezi sa sustavima javnog navodnjavanja obavljaju se u Upravnom odjelu za gospodarstvo i poljoprivredu.

Područje navodnjavanja uređeno je Strategijom upravljanja vodama (Narodne novine 91/08), Strategijom poljoprivrede do 2030. (Narodne novine 26/22), NAPNAV-om, Zakonom o vodama, Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16, 127/17 i 66/19), Uredbom o standardu kakvoće voda (Narodne novine 96/19 i 20/23), Pravilnikom o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje (Narodne novine 83/10 i 76/14), Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije (Narodne novine 120/10), Pravilnikom o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda (Narodne novine 81/10), Pravilnikom o izdavanju vodopravnih akata (Narodne novine 9/20 i 39/22), Pravilnikom o uvjetima za obavljanje poslova vodočuvarske službe (Narodne novine 114/10), Popisom građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku (Narodne novine 83/10), Višegodišnjim programom gradnje i drugim propisima.

Strategiju upravljanja vodama donio je Hrvatski sabor u srpnju 2008., kao dugoročni planski dokument kojim se utvrđuje vizija, misija, ciljevi i zadaće državne politike u upravljanju vodama. Strategija daje strateška opredjeljenja i smjernice razvoja vodnoga gospodarstva polazeći od zatečenog stanja vodnoga sektora, razvojnih potreba, gospodarskih mogućnosti, međunarodnih obveza te potrebe za očuvanjem i unaprijeđenjem stanja voda te vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

U Strategiji upravljanja vodama se navodi da financiranje melioracijske odvodnje i melioracijskog navodnjavanja nema većih nepoznanica. Ono spada u obuhvat načela korisnik plaća. Jedina je dvojba treba li primijeniti načelo skupne solidarnosti, na što i u kojem opsegu. Navode se i opći podaci o vodnim potencijalima, područjima pogodnim za navodnjavanje, potrebama za navodnjavanjem te stanju poljoprivrede u vezi sa sustavima za navodnjavanje. Također, Strategijom je kao aktivnost u vezi s navodnjavanjem utvrđeno stvaranje uvjeta za razvoj navodnjavanja prema zahtjevima korisnika u skladu s NAPNAV-om. Nositelji aktivnosti su Ministarstvo poljoprivrede i županije.

NAPNAV je donijela Vlada Republike Hrvatske 2005. za razdoblje 2006. – 2020. NAPNAV sadrži polazišta, očekivane rezultate, nacionalni okvir projekta, projektne aktivnosti i institucije uključene u provedbu projekta. Očekivani rezultat provedbe NAPNAV-a je da će mjere sustavnog organiziranja infrastrukture u poljoprivredi, okrupnjavanja poljoprivrednih površina i uvođenja navodnjavanja i novih tehnologija proizvodnje polučiti i učinkovitiju poljoprivrednu proizvodnju. Time će se potaknuti promjena strukture proizvodnje uvođenjem visokodohodovnih kultura koje većinom uvozimo te će projekt u konačnici rezultirati povoljnim makroekonomskim učinkom.

Višegodišnji program gradnje je planski dokument upravljanja vodama koji razrađuje načine postizanja ciljeva utvrđenih planovima više razine. Nositelj Višegodišnjeg programa gradnje je ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo.

Prema odredbama Zakona o vodama, svakome je dopušteno korištenje voda za osobne potrebe, na način i u količinama koje ne isključuju druge od jednakog korištenja (opće korištenje voda). Opće korištenje voda obuhvaća zahvaćanje površinske i podzemne vode za piće, kuhanje, grijanje, održavanje čistoće, sanitarne i druge potrebe u kućanstvu, i to iz prvoga vodonosnoga sloja u aluvijalnom području, a u području krša u skladu s vodopravnim uvjetima te korištenje površinskih voda za kupanje, sport i rekreaciju i druge slične namjene. Opće korištenje voda ne obuhvaća korištenje voda za navodnjavanje neovisno o veličini površine koja se navodnjava.

Pravo na korištenje voda za potrebe navodnjavanja ostvaruje se u skladu sa Zakonom o vodama, a radi ostvarenja ciljeva NAPNAV-a, planova i programa navodnjavanja županija te za zadovoljenje potreba za navodnjavanjem različitih korisnika za razne namjene.

Prema NAPNAV-u i Višegodišnjem programu gradnje, poljoprivredna proizvodnja pokazuje višegodišnji pad, neuravnoteženu ponudu i potražnju, stalnost negativne vanjskotrgovinske bilance i postupno smanjenje udjela u bruto domaćem proizvodu⁴. Stoga i gospodarski pokazatelji ukazuju na neučinkovito korištenje raspoloživih resursa zemljišta i voda, spor obrt kapitala i pad proizvodnosti rada u poljoprivredi. Prema istraživanjima, u Republici Hrvatskoj vrlo visoku i visoku pogodnost za navodnjavanje ima 484 025 ha poljoprivrednih površina, a potencijali hrvatske poljoprivrede nedovoljno su iskorišteni. Neiskorišteni su potencijali za navodnjavanje i navodnjavanje ne predstavlja značajno opterećenje na vodni resurs. Prema veličini navodnjavanih površina, Republika Hrvatska se nalazi na začelju Europe. Sve su češća razdoblja suša, iz kojih proizlaze značajne štete od suša, koje se navodnjavanjem, kao jednom od izuzetno važnih mjera, mogu smanjiti, a u određenim okolnostima i potpuno izbjeći.

NAPNAV-om su utvrđeni sudionici nadležni za njegovu provedbu, a to su Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poljoprivrede, Nacionalno povjerenstvo za projekt navodnjavanja, Stručni tim za provedbu NAPNAV-a, Agencija za navodnjavanje, Hrvatske vode, županije, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, zadruge i udruge, poslovni subjekti i gradovi. Aktivnosti Županije su izraditi županijske planove, sudjelovati u definiranju regionalnog koncesionara za rukovanje i upravljanje sustavom za navodnjavanje, nominirati projekte navodnjavanja, osigurati sredstva za sufinanciranje, poticati korisnike na udruživanje te osigurati suglasnosti krajnjih korisnika za nominaciju projekata.

Višegodišnjim programom gradnje identificirana su tri projekta navodnjavanja na području Županije kojima je obuhvaćeno poljoprivredno zemljište površine od 4 884 ha (Biđ-Bosutsko polje na području Županije, Orubica i područje uz ribnjake Jelas polja).⁵

Do vremena obavljanja revizije (travanj 2023.) nisu doneseni novi NAPNAV, kao ni Višegodišnji program gradnje. Izradu NAPNAV-a naručilo je Ministarstvo poljoprivrede, a izradu novog NAPNAV-a Hrvatske vode. Novi NAPNAV je u fazi izrade.

NAPNAV-om su utvrđeni posebni ciljevi, a jedan od kratkoročnih ciljeva je izrada županijskih planova. U NAPNAV-u je navedeno da sve županije i Grad Zagreb imaju navodnjavanih površina. Veličina navodnjavanih površina te udio navodnjavanih površina u ukupno korištenima nije jednak na svim područjima. Zato je realno očekivati da se navodnjavanje u Republici Hrvatskoj neće u svim područjima jednako razvijati. Županijama koje planiraju navodnjavanje preporučuje se da izrade županijske planove navodnjavanja, odnosno planske dokumente koji bi trebali valorizirati prirodne resurse, definirati prioritetna područja za navodnjavanje, procijeniti veličinu obuhvata te utvrditi socioekonomske učinke gradnje i primjene sustava za navodnjavanje.

Županija je u kolovozu 2007., na temelju NAPNAV-a, donijela Plan navodnjavanja.

---

⁴ Bruto domaći proizvod pokazuje ukupnu vrijednost dobara i usluga proizvedenih u Republici Hrvatskoj.

⁵ Višegodišnji program gradnje – Tablica 13.19. Identificirani projekti navodnjavanja

Planom navodnjavanja obuhvaćeni su uvod (osnove i razlozi navodnjavanja, metodologija izrade plana, prirodni resursi za navodnjavanje, tehnička osnova i subjekti u realizaciji plana), opći elementi plana (razlozi navodnjavanja, karakteristike područja, ekonomske i društvene osnove navodnjavanja – teritorijalni ustroj, stanovništvo i opće karakteristike područja), agroekološki i poljoprivredno-gospodarski uvjeti proizvodnje (klima, površina, vrste, karakteristike i pogodnosti tla za navodnjavanje, kvaliteta vode i prometna infrastruktura područja), tehnološka i pogonska osnova za planiranje navodnjavanja (ocjena postojećeg stanja poljoprivredne proizvodnje, ocjena raspoloživih voda za navodnjavanje, primjenjivi sustavi i analiza različitih rizika), projektna osnova plana navodnjavanja (distribucija vode za korisnike, priprema zemljišta i procjena troškova realizacije), održavanje i upravljanje sustavima navodnjavanja (organizacijska osnova, tehnička osnova i obuka te organizacija monitoringa i kontrole stanja vode), prijedlog daljnjih aktivnosti (pilot-projekti, istražni radovi i prioriteta), koristi i održivo korištenje (subjekti realizacije, očekivane koristi i održivo korištenje prirodnih resursa).

Pretpostavke Plana navodnjavanja su da neposredni korisnici sustava za navodnjavanje (obiteljska gospodarstva, zadruge i udruge i pravni subjekti) nemaju financijsku i organizacijsku sposobnost za planiranje i gradnju zajedničkih sustava za navodnjavanje te je, prema navedenom Planu, predviđeno sufinanciranje sredstvima Županije i državnim sredstvima. Nadalje, pretpostavke su da treba ustrojiti trajno povjerenstvo za praćenje, provedbu i kontrolu navodnjavanja, poticati buduće korisnike navodnjavanja na realizaciju navodnjavanja, provoditi kontrolu stanja terena uz izradu karata i navodnjavanih površina, ubrzati razminiranje poljoprivrednih površina, provoditi program čišćenja kanala jer oni predstavljaju osnovu odvodnje područja, poduzeti aktivnosti za realizaciju pilot-projekata navodnjavanja te surađivati sa stručnim ustanovama i znanstvenim institucijama na razvoju navodnjavanja.

Do konca 2022. na području Županije s radom je započeo jedan sustav javnog navodnjavanja. Za navedeni sustav nije donesen program gradnje. Županija je donijela nacrt Programa održavanja sustava javnog navodnjavanja, koji Skupština nije usvojila.

Prema odredbama članka 30. Zakona o vodama, gradnja i održavanje građevina za navodnjavanje u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave provodi se prema programu koji donosi njezino predstavničko tijelo.

Prema odredbama članaka 3. i 6. Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje, program gradnje sustava javnog navodnjavanja, koji donosi jedinica područne (regionalne) samouprave temeljem županijskog plana navodnjavanja, sadrži sljedeća poglavlja: interes krajnjih korisnika za projektiranje i gradnju sustava javnog navodnjavanja, način financiranja izrade projektne dokumentacije i gradnje sustava javnog navodnjavanja, opseg i dinamiku izrade projektne dokumentacije (studija izvodljivosti, studija utjecaja na okoliš, idejni projekt, glavno-izvedbeni projekt), dinamiku pribavljanja potrebnih dozvola i suglasnosti, planiranu vrijednost projektiranja i gradnje sustava javnog navodnjavanja te dinamiku početka i dovršetka projektiranja i gradnje sustava javnog navodnjavanja. Program održavanja sustava javnog navodnjavanja donose jedinice područne (regionalne) samouprave za svaku godinu. Program se temelji na pojedinačnim sustavima javnog navodnjavanja te sadrži ukupno potrebne količine vode i dinamiku rada sustava navodnjavanja, godišnji plan navodnjavanja te godišnje troškove rada i održavanja sustava.

U postupku izrade i donošenja godišnjeg programa održavanja sustava javnog navodnjavanja, jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su uključiti krajnje korisnike. Programe održavanja potrebno je donijeti kako bi se ostvarila sredstva za pokriće troškova održavanja.

Državni ured za reviziju nalaže prije početka gradnje sustava navodnjavanja donijeti program gradnje te za sustav koji je započeo s radom u 2022. donijeti program održavanja, u skladu s odredbama Zakona o vodama i Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje.

EVIDENCIJE GRAĐEVINA ZA NAVODNJAVANJE

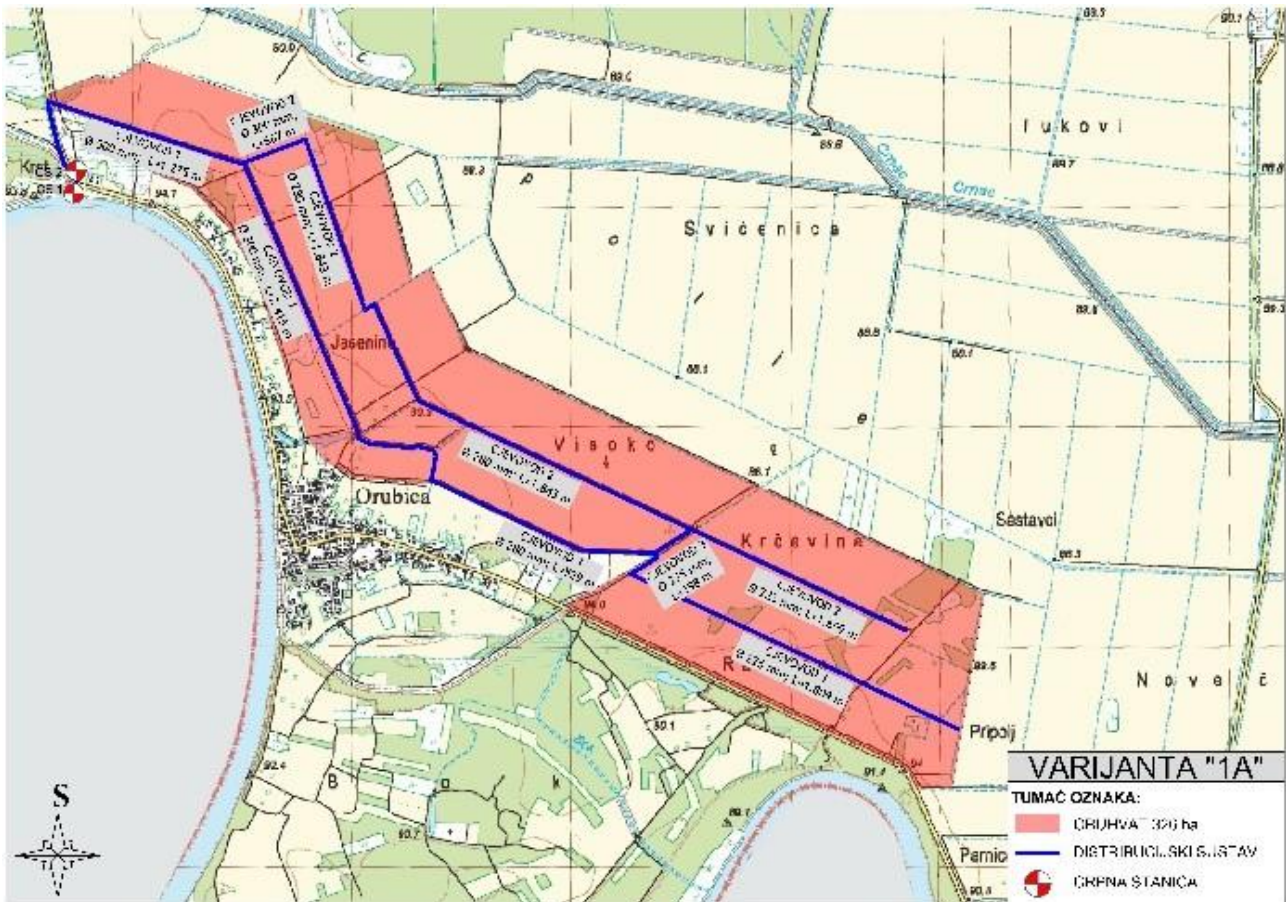
Županija je ustrojila evidenciju građevina za navodnjavanje za sustav javnog navodnjavanja u funkciji. Navedena evidencija sadrži podatke o obuhvatu sustava navodnjavanja, fazi gradnje te vrijednosti projekta. Nadalje, navedeni su podaci o zaključenim ugovorima o financiranju s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: Agencija za plaćanja), popisu potencijalnih korisnika i korisnika koji su u 2022. koristili sustav javnog navodnjavanja i površini navodnjavanog poljoprivrednog zemljišta.

Prema ustrojenoj evidenciji, Županija je izgradila jedan sustav javnog navodnjavanja za koji je pribavljena uporabna dozvola, u rujnu 2021. je pušten u probni rad, a u 2022. je započeo s radom. U gradnji je jedan sustav javnog navodnjavanja (Biđ), kao sastavni dio pilot-projekta navodnjavanja Biđ-Bosutskog polja. Osim navedenih sustava, Županija je tijekom 2015. izradila idejni projekt za dva sustava (Oriovac i Slobodnica) za koja do konca 2022. nisu pribavljene dozvole. Zaključkom stručnjaka agronomске struke i predstavnika Hrvatskih voda iz prosinca 2016. je utvrđeno da je za razvoj sustava navodnjavanja značajno ograničenje pogodnost tla. Na utvrđenim lokacijama poljoprivrednog zemljišta s viškom vode potrebno je izgraditi sustav cijevne drenaže i detaljne melioracijske odvodnje kako bi se stvorili uvjeti za gradnju sustava navodnjavanja. Zaključak nisu potpisali predstavnici sudionika sastanka niti navodi točne lokacije potencijalnih područja za izgradnju sustava navodnjavanja Oriovac i Slobodnica. Prema obrazloženju Županije, za Oriovac i Slobodnicu klasa pogodnosti tla nije moguća za izgradnju sustava za navodnjavanje bez prethodne izgradnje sustava cijevne drenaže i detaljne melioracijske odvodnje te su daljnje aktivnosti obustavljene.

Na slici broj 1 prikazan je obuhvat sustava javnog navodnjavanja Orubica.

Slika broj 1

Obuhvat sustava javnog navodnjavanja Orubica

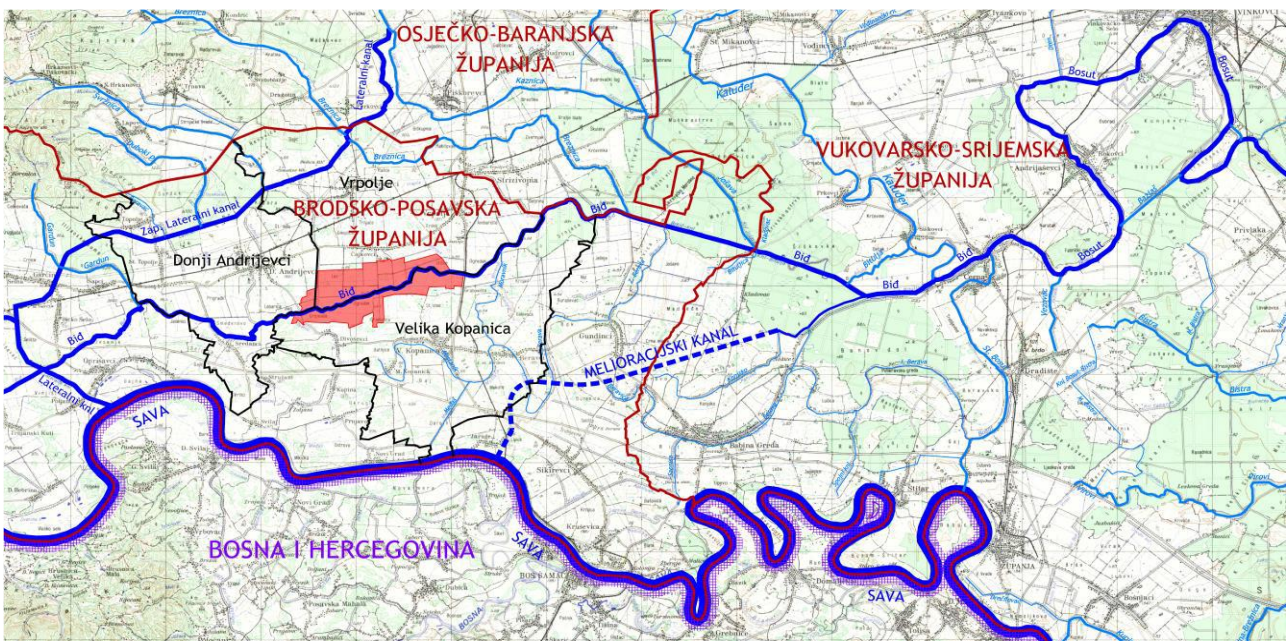

Izvor: Studija izvodljivosti sustava navodnjavanja Orubica

Na slici broj 2 prikazan je smještaj sustava javnog navodnjavanja Biđ.

Slika broj 2

Smještaj sustava javnog navodnjavanja Biđ

Izvor: Predinvesticijska studija sustava navodnjavanja Biđ, listopad 2020.

Sustav javnog navodnjavanja najvećim dijelom izgrađen je na katastarskim česticama zemljišta koje nije u vlasništvu Županije ili je u pravnom statusu javnog vodnog dobra te su prije gradnje sustava javnog navodnjavanja uređeni imovinskopravni odnosi na način da su za dio zemljišta koje nije u vlasništvu Županije zaključeni ugovori o osnivanju prava služnosti. Navedenim ugovorima Županiji je dano pravo građenja ili služnosti radi gradnje sustava javnog navodnjavanja bez naknade. Županija se obvezala pridržavati se uvjeta utvrđenih Glavnim i izvedbenim projektom i uvjetima građenja te po završetku radova zemljište vratiti u prvobitno stanje.

Županija je u poslovnim knjigama evidentirala dva sustava javnog navodnjavanja. Analitičke evidencije osiguravaju podatke o svakom sustavu javnog navodnjavanja.

U tablici broj 2 daju se podaci o procijenjenim vrijednostima ulaganja u sustave javnog navodnjavanja na području Županije te ostvarenim ulaganjima do konca 2022.

Tablica broj 2

Procijenjene vrijednosti ulaganja u sustave javnog navodnjavanja na području Županije te ostvarena ulaganja do konca 2022.

u kn

Redni broj	Sustav javnog navodnjavanja	Procijenjena vrijednost sustava*	Ulaganja u sustave javnog navodnjavanja				Indeks ostvarenja (u %)
			Izrada projektne i druge dokumentacije	Gradnja	Ostali rashodi	Ukupna ulaganja	
	1	2	3	4	5	6 (3+4+5)	7 (6/2*100)
1.	Davor-Orubica	46.818.078,00	3.170.297,00	30.927.709,00	1.208.139,00	35.306.145,00	75,4
2.	Biđ	73.891.461,00	831.250,00	0,00	0,00	831.250,00	1,1
3.	Slobodnica	0,00	1.875.000,00	0,00	0,00	1.875.000,00	0,0
4.	Oriovac	42.880.100,00	986.250,00	0,00	0,00	986.250,00	2,3
Ukupno		163.589.639,00	6.862.797,00	30.927.709,00	1.208.139,00	38.998.645,00	23,8

* Izvor: Podaci iz studija izvodljivosti, Sustava javnog navodnjavanja i Idejnog projekta sustava navodnjavanja

Ukupna vrijednost ulaganja u sustave na području Županije do konca 2022. iznosila je 38.998.645,00 kn, a odnosi se na ulaganja u gradnju sustava u vrijednosti od 30.927.709,00 kn, izradu projektne i druge dokumentacije (podloge za idejni projekt sustava navodnjavanja, predinvesticijske studije, studije izvodljivosti, sustava navodnjavanja, elaborata zaštite okoliša, elaborata arheološkog rekognosciranja terena, elaborata usklađenja idejnog projekta sustava navodnjavanja, projektne dokumentacije i kontrole glavnog i izvedbenog projekta) u vrijednosti od 6.862.797,00 kn te ostale rashode u vrijednosti od 1.208.139,00 kn. Ostali rashodi odnose se na naknade za priključenje na električnu mrežu, izradu elaborata vodoistražnih radova, hidrogeološke radove, rashode javnih nabava, tehničkog pregleda i druge manje rashode. Ostvarena vrijednost ulaganja u sustav Orubica manja je od procijenjene, jer je u postupku nabave odabrana ponuda manje vrijednosti od procijenjene te su radovi izvedeni u skladu s ponudom. Ostali sustavi, za koje su ostvarena ulaganja manja od procijenjenih vrijednosti, u fazi su gradnje, izrade projektne dokumentacije, izrade predinvesticijskih studija ili se odustalo od daljnjih postupaka radi neodgovarajuće kvalitete tla.

GRADNJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE GRAĐEVINA ZA NAVODNJAVANJE

Gradnja građevina za navodnjavanje

Osnovna pretpostavka za razvoj sustava javnog navodnjavanja su vodni i zemljišni potencijali. Podaci o vodnom i zemljišnom potencijalu na području Republike Hrvatske uređeni su u NAPNAV-u i Višegodišnjem programu gradnje, a podaci o vodnom i zemljišnom potencijalu na području Županije u Planu navodnjavanja.

Prema NAPNAV-u, u 2003. u Republici Hrvatskoj navodnjavano je 9 264,75 ha odnosno 0,9 %, dok je u Županiji navodnjavano 205,32 ha poljoprivrednog zemljišta odnosno 0,3 % korištenih površina.⁶ Obnovljivi izvori vode u Republici Hrvatskoj iznose oko 45 milijardi m³ vode godišnje, od čega 39 milijardi m³ godišnje iz površinskih voda i 6 milijardi m³ iz podzemnih voda.

Za potrebe analize i rangiranja prioriteta navodnjavanja u Republici Hrvatskoj, prema podacima iz NAPNAV-a, izrađena je karta potencijala vodnih resursa na temelju hidrografske karte, karte slivova podzemnih voda te procijenjene vodne bilance Republike Hrvatske. Pri izradi navedene karte uvedeno je šest razreda potencijala za navodnjavanje: vrlo visoki, visoki, srednji, umjereni, nizak i vrlo nizak potencijal. Na području Županije vrlo visoki potencijal (dostupne dovoljne količine površinskih i podzemnih voda za navodnjavanje i u sušnim razdobljima), između ostalog, utvrđen je za uži pojas uz rijeku Savu, dok je nizak potencijal (malo raspoložive vode za navodnjavanje) utvrđen za slivove izvan užeg pojasa rijeke Save te je korištenje vode iz brdskih akumulacija i retencija ograničena sadašnjim stanjem izgrađenosti i korištenja.

Nadalje, u NAPNAV-u je izvršeno rangiranje županija s obzirom na potencijale za navodnjavanje na nacionalnoj razini. Provedena je analiza koja uz korištene kriterije prirodnih resursa i deficita vode uvodi i socioekonomske kriterije. Kriteriji su grupirani u četiri skupine: obilježja poljoprivrednih gospodarstava, uzgajane kulture, prirodni resursi i deficit vode.

---

⁶ NAPNAV – Tablica 8. Navodnjavane površine u Republici Hrvatskoj, prema popisu poljoprivrede iz 2003.

Temeljem provedene analize županije su na nacionalnoj razini rangirane u četiri skupine, gdje prva skupina predstavlja županije s vrlo visokim prioritetom u navodnjavanju sa smanjenjem do četvrte skupine s normalnim prioritetom za navodnjavanje. Županija pripada u drugu prioritetnu skupinu za navodnjavanje.

Prema Planu navodnjavanja, rijeka Sava najveći je izvor vode za navodnjavanje na području Županije, a moguće je navodnjavanje i iz podzemnih voda. Rijeka Sava (koja je prikazana na slici broj 3) ima veći protok vode u hladnom razdoblju te ima tipični kišno-snježni režim koji karakterizira glavni maksimum u ožujku. Zahvat vode iz rijeke Save predviđen je crpljenjem za velike površine zemljišta, dok je mogućnost korištenja otvorenih prirodnih i umjetnih vodotoka (Sava, Orljava, Biđ, Soboština, Šumetlica, Trnava, Rešetarica, Crnac, Glogovica, Zapadni lateralni kanal Biđ-polja i budući Višenamjenski kanal Dunav-Sava), akumulacija i retencija (Petnja i Bačica) te podzemnih voda (područje na potezu Davor-Orubica i Kruševica-Sikirevci-Gundinci). Također, korištenje voda iz vodotoka i kanala I., II., III. i IV. reda moguće je ovisno o trenutnoj zahvati voda, dok je uz prioritarno korištenje podzemnih voda za javnu vodoopskrbu moguće koristiti zalihe voda izvan zona sanitarne zaštite izvorišta vodoopskrbe, i to najviše do 10,0 % ukupnih oborina na području pogodnom za navodnjavanje.

Na slici broj 3 prikazana je rijeka Sava.

Slika broj 3

Rijeka Sava

Izvor: Mrežne stranice Županije

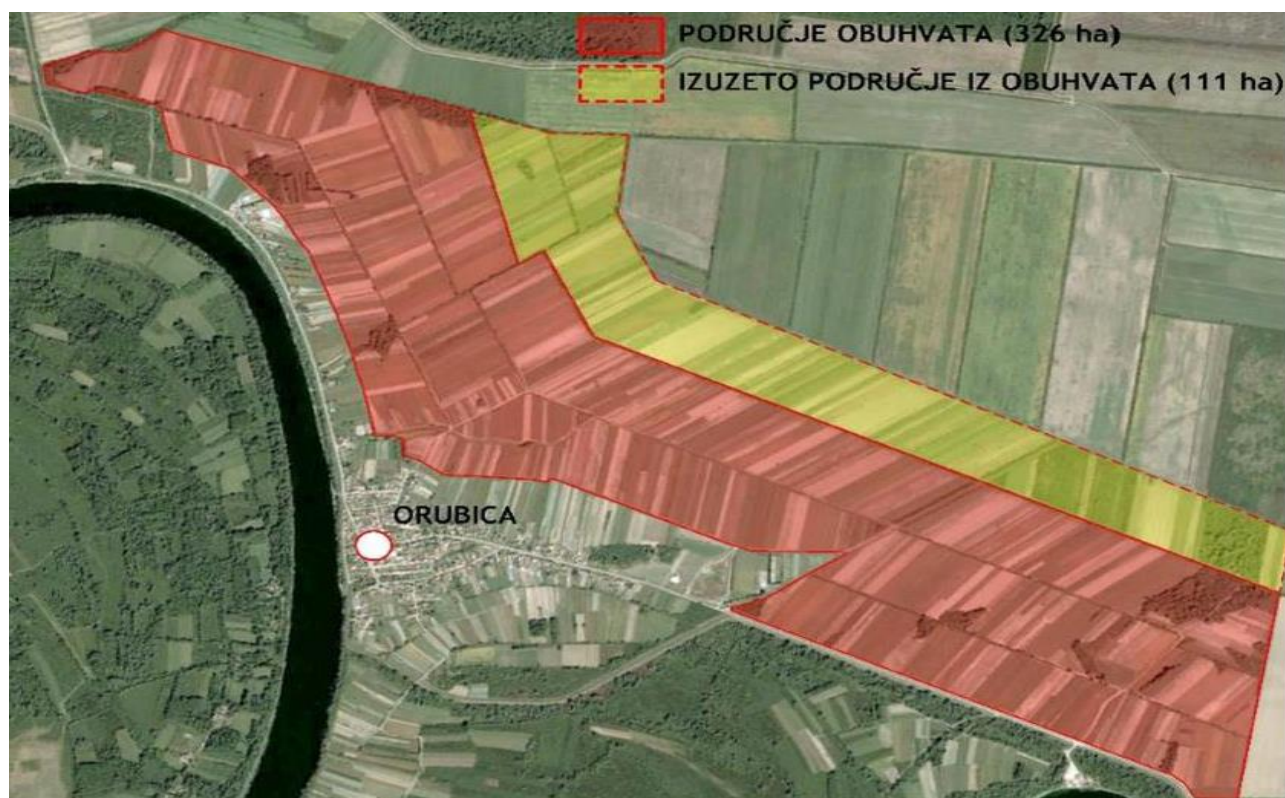
U vrijeme donošenja NAPNAV-a, osnovna karakteristika poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj bila je usitnjenost posjeda, a uvođenje navodnjavanja na takvim posjedima je organizacijski i financijski zahtjevno.

Jedan od očekivanih rezultata provedbe NAPNAV-a je da će se, između ostalog, mjerama okrupnjavanja poljoprivrednih površina i uvođenjem navodnjavanja postići učinkovitija poljoprivredna proizvodnja. Županija, odnosno 73,9 % obiteljskih gospodarstava imalo je prosječnu veličinu korištenog poljoprivrednog zemljišta po gospodarstvu manju od tri hektara, odnosno 2,3 ha, a 23,1 % poslovnih subjekata posjeduju više od 100 ha, dok su na razini Republike Hrvatske poljoprivredna gospodarstva imala prosječnu veličinu korištenog poljoprivrednog zemljišta od 1,9 ha po gospodarstvu.

Na slici broj 4 prikazan je obuhvat izgrađenog sustava javnog navodnjavanja Orubica.

Slika broj 4

Obuhvat izgrađenog sustava javnog navodnjavanja Orubica

Izvor: Studija izvodljivosti sustava navodnjavanja Orubica, kolovoz 2016.

NAPNAV je na osnovi provedenih analiza pogodnosti tla, potencijala vodnih resursa i klimatskih čimbenika, a uvažavajući područja i površine na kojima se projekti navodnjavanja neće moći razvijati (deficit vode, minski sumnjiva područja, zaštićena područja, područja prve i druge zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće) utvrdio potencijale poljoprivrednog zemljišta za navodnjavanje na području Republike Hrvatske. U Republici Hrvatskoj vrlo visoki potencijal za navodnjavanje imalo je zemljište površine 5 977 ha, visoki potencijal 478 048 ha, umjeren 979 175 ha, dok je nizak i vrlo nizak potencijal imalo zemljište površine 417 814 ha, što ukupno iznosi 1 881 014 ha. Na području Županije visoki potencijal za navodnjavanje imalo je zemljište površine 34 818 ha, umjereni 67 123 ha, dok je nizak i vrlo nizak potencijal imalo zemljište površine 7 223 ha, što ukupno iznosi 109 164 ha.⁷

⁷ NAPNAV – Tablica 30. Potencijal zemljišta za navodnjavanje po županijama u Republici Hrvatskoj (u ha)

Prema dostavljenim podacima, Županija ima površinu od 202 700 ha, od čega 115 421 ha poljoprivrednog zemljišta (dio od 71 541,63 ha ili 62,0 % je u privatnom vlasništvu, a dio od 43 879,37 ha ili 38,0 % u vlasništvu države). U strukturi zasijanih obradivih poljoprivrednih površina prema podnesenim zahtjevima za izravna plaćanja, od ukupno 64 485,2 ha, najveći dio čine žitarice 35 045,0 ha (54,4 %), krmno bilje, livade i pašnjaci 12 398,2 ha (19,2 %), uljarice 10 891,3 ha (16,9 %), višegodišnji nasadi 3 028,3 ha (4,7 %), površine koje se ne koriste u poljoprivredne svrhe 2 327,4 ha (3,6 %), povrće 453,6 ha (0,7 %), šećerna repa 309,2 ha (0,5 %), ljekovito bilje 9,8 ha (0,0 %) te kulture kratke ophodnje (šumarak, drveće i grmlje) 22,4 ha (0,0 %). Analizom i tumačenjem podataka o tlu i vodama te vrednovanjem pogodnosti poljoprivrednog zemljišta za navodnjavanje, utvrđene su jedinice prioriteta za navodnjavanje te je u prvi prioritet za navodnjavanje, odnosno prvu melioracijsku jedinicu uvršteno poljoprivredno zemljište površine 59 513,1 ha ili 51,6 %, a u drugi prioritet, odnosno drugu melioracijsku jedinicu zemljište površine 49 439,3 ha ili 42,8 %. Treća melioracijska jedinica predstavlja trajno nepogodno tlo za navodnjavanje zemljišta i čini površinu od 5 632 ha ili 4,9 % i ostalo 835,8 ha ili 0,7 % ukupnog poljoprivrednog zemljišta na području Županije.

S obzirom na kriterije pogodnosti za navodnjavanje, na području Županije, prema Planu navodnjavanja, moguće je graditi do deset sustava javnog navodnjavanja. Za područje Županije bila su predviđena dva projekta navodnjavanja koje je prihvatila Županijska skupština (Orubica i Biđ-Bosutsko polje). Navedeni projekti odabrani su jer su zemljišta pogodna za navodnjavanje, dok su proizvođači povrća, ratarskih kultura i stočne krme zainteresirani za povećanje površina nasada i obradivih površina, a uz navodnjavanje i veći prirod. Cilj projekata bio je utvrditi tehničko-tehnološke detalje sustava, troškove, korisnost sustava za navodnjavanje u stabilnosti i povećanju prirod, kvalitetu, asortiman proizvedenih poljoprivrednih kultura te financijske koristi.

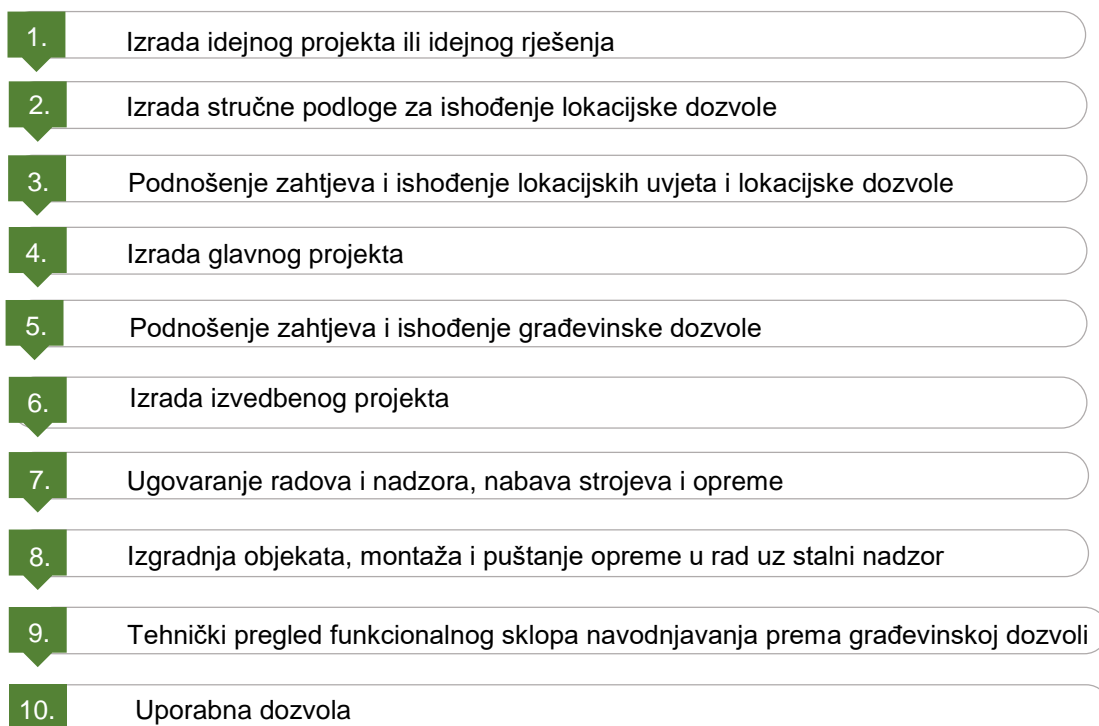
Do konca 2022. izgrađen je jedan sustav javnog navodnjavanja koji obuhvaća poljoprivredno zemljište površine 326 ha, a u izradi je projektna dokumentacija (preinvesticijska studija, idejni projekt, elaborat zaštite okoliša i studija izvodljivosti) za sustav navodnjavanja bruto površine 1 190 ha, odnosno 1 083 ha neto površine (bez 107 ha vodene površine, putova i šuma) za koju je planiran završetak građenja u 2026. Područje obuhvata sustava navodnjavanja Biđ smješteno je u sjeveroistočnom dijelu Brodsko-posavske županije. Administrativno, područje sustava navodnjavanja Biđ se nalazi na području tri jedinice lokalne samouprave, Donji Andrijevci, Vrpolje i Velika Kopanica. Nakon izgradnje navedenog sustava navodnjavanja na području Županije bilo bi raspoloživo 1 409 ha navodnjavanog zemljišta (planirana izgradnja sustava navodnjavanja Biđ površine 1 083 ha i izgrađen sustav navodnjavanja Orubica obuhvata 326 ha).

U fazi pripreme projekta, Županija ima odgovornost prikupljanja, rangiranja i predlaganja prioriternih projekata navodnjavanja čija lokacija i pogodnost moraju biti identificirane u NAPNAV-u. Revizijom je utvrđeno da Županija u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i krajnjim korisnicima osmišljava i nominira projekt navodnjavanja, osigurava sredstva za sufinanciranje, prati usklađenost sa županijskim planovima, rješava imovinskopravne odnose te pribavlja pravne akte koji prethode početku gradnje sustava javnog navodnjavanja. Hrvatske vode određuju prioritetne projekte u skladu sa strateškim i planskim dokumentima.

U skladu sa zaključenim ugovorima o komisionom vođenju projekta, Hrvatske vode provode programe izrade projektne dokumentacije i gradnje sustava javnog navodnjavanja od izrade idejnog rješenja do ishođenja uporabne dozvole. U NAPNAV-u je utvrđen redoslijed provedbe programa izgradnje sustava navodnjavanja koji se daje u shematskom prikazu broj 1.

Shematski prikaz broj 1

Redoslijed provedbe programa izgradnje sustava navodnjavanja

Revizijom je utvrđeno da je Županija prije gradnje sustava javnog navodnjavanja s Hrvatskim vodama u veljači 2011. i srpnju 2017. zaključila ugovore o komisionom vođenju projekta izrade projektne dokumentacije i ugovor o komisionom vođenju projekta programa i izgradnje sustava javnog navodnjavanja. Prema navedenim ugovorima, Hrvatske vode su komisionar, a Županija komitent i investitor. Ugovorima o komisionom vođenju projekta izrade projektne dokumentacije i vođenju projekta programa izgradnje sustava za račun Županije povjereno je Hrvatskim vodama koje su u obvezi ishoditi upravne akte potrebne za provedbu projekata (izrada plana provedbe projekta, provedbu postupka javne nabave, izradu nacrtu ugovora, zaključivanje ugovora o nabavi, plaćanje, nadzor nad izvršenjem ugovora, praćenje tehničkih i financijskih pokazatelja i druge poslove). Županija je u obvezi izdavati pravovaljane punomoći komisionaru u svrhu ishođenja upravnih akata i rješavanja imovinskopravnih odnosa te Hrvatskim vodama i ovlaštenim revizorskim tijelima omogućiti provođenje provjera na terenu. Županija je, između ostalog, obvezna po svakom obavljenom postupku nabave roba, radova i usluga dostaviti potrebnu projektnu i drugu dokumentaciju, poštovati zahtjeve Agencije za plaćanje vezane za javnost i vidljivost, osigurati pristup potrebnim informacijama, podnositi zahtjeve za isplatom sredstava te osigurati uredno plaćanje obveza po ugovorima. Također je u obvezi, u roku od 15 dana od primopredaje građevine, imenovati ovlaštenu osobu za upravljanje sustavom navodnjavanja nakon završetka projekta, izbjeđavati sukobe interesa i drugo.

Prije gradnje sustava javnog navodnjavanja odabrana su ovlaštena društva za projektiranje koja izrađuju projektnu dokumentaciju (idejni pilot-projekt područja navodnjavanja, glavni i izvedbeni projekt sustava navodnjavanja – I. faza, parcelacijski elaborat i elaborat zaštite okoliša i studija izvodljivosti) te je pribavljeno rješenje o pravu građenja na javnom vodnom dobru. Predstavnici Županije sudjelovali su u praćenju provedbe projekta te su davali mišljenja i komentare na predložena tehnička rješenja. Konačna tehnička rješenja i izrađenu projektnu dokumentaciju prihvatili su predstavnici Hrvatskih voda i Županije.

Projektna dokumentacija za sve sustave javnog navodnjavanja na području Županije i gradnja jednog sustava financirana je sredstvima državnog proračuna, odnosno Hrvatskih voda i Županije i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj putem Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (dalje u tekstu: Program ruralnog razvoja).

Planovima upravljanja vodama, koje su Hrvatske vode donosile od 2011. do 2022., planirano je na području Županije sufinancirati izradu projektne dokumentacije za četiri sustava i gradnju jednog sustava javnog navodnjavanja (Orubica) u ukupnom iznosu od 42.742.000,00 kn.

Za izradu projektne dokumentacije za izgrađeni sustav navodnjavanja Županija je zaključila ugovore o komisionom vođenju i godišnje ugovore o sufinanciranju s Hrvatskim vodama, za izradu projektne dokumentacije zaključila je ugovor o sufinanciranju, dok je za izradu idejnog projekta za dva sustava navodnjavanja zaključila ugovore o komisionom vođenju. Za ostvarenje potpora za ulaganje u infrastrukturu javnog navodnjavanja Županija je s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u svibnju 2017. i ožujku 2018. zaključila ugovor i dodatak ugovoru o financiranju. Hrvatske vode su se od 2011. do konca 2022. na temelju zaključenih ugovora obvezale doznačiti sredstva u ukupnom iznosu od 12.381.429,00 kn, a Županija sredstva u ukupnom iznosu od 3.903.847,00 kn.

Prema Programu ruralnog razvoja, gradnja građevina za javno navodnjavanje financira se sredstvima Europske unije kroz mjeru 4.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu u vezi s razvojem, modernizacijom i prilagodbom poljoprivrede i šumarstva, provedba tipa operacije 4.3.1. Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja. Korisnici mjere su županije, a sredstva se mogu koristiti za gradnju cjelovitog sustava za navodnjavanje (akumulacije, kanali, površinska i/ili podzemna drenaža kao elementi funkcionalne cjeline projekta, crpne stanice, cjevovodi, distribucijska mreža, nadzorno-upravljački sustav i drugo).

Radi nominiranja projekata na natječaje iz Programa ruralnog razvoja izrađuje se preinvesticijska ili investicijska studija te studija izvodljivosti koja je ocjena prihvatljivosti projekta. Za projekte koji se financiraju iz navedenog Programa izrađen je vodič za izradu preinvesticijskih studija, kojim je propisan njihov sadržaj.

Prema navedenom vodiču, svaka preinvesticijska studija treba sadržavati uvod, predstavljanje investitora, smještanje projekta u prostor, predmet projekta, varijante rješavanja projekta, financijsku i ekonomsku analizu te zaključak. Županija je, radi nominiranja projekta, izradila studije izvodljivosti za dva sustava javnog navodnjavanja na svom području, a za sustav javnog navodnjavanja u pripremljenoj fazi izradila preinvesticijsku studiju.

Po odobrenju liste projekata od nadležnog tijela Europske unije i provođenja pravne procedure za dodjelu sredstava za financiranje sustava navodnjavanja, pristupa se daljnjim aktivnostima na provedbi projekta. Županija je ugovarala radove i nadzor nad izvođenjem radova te nabavu strojeva i opreme. Nadalje, nadzirala je gradnju sustava, sudjelovala je pri tehničkom pregledu izgrađenog sustava te je pribavila uporabnu dozvolu.

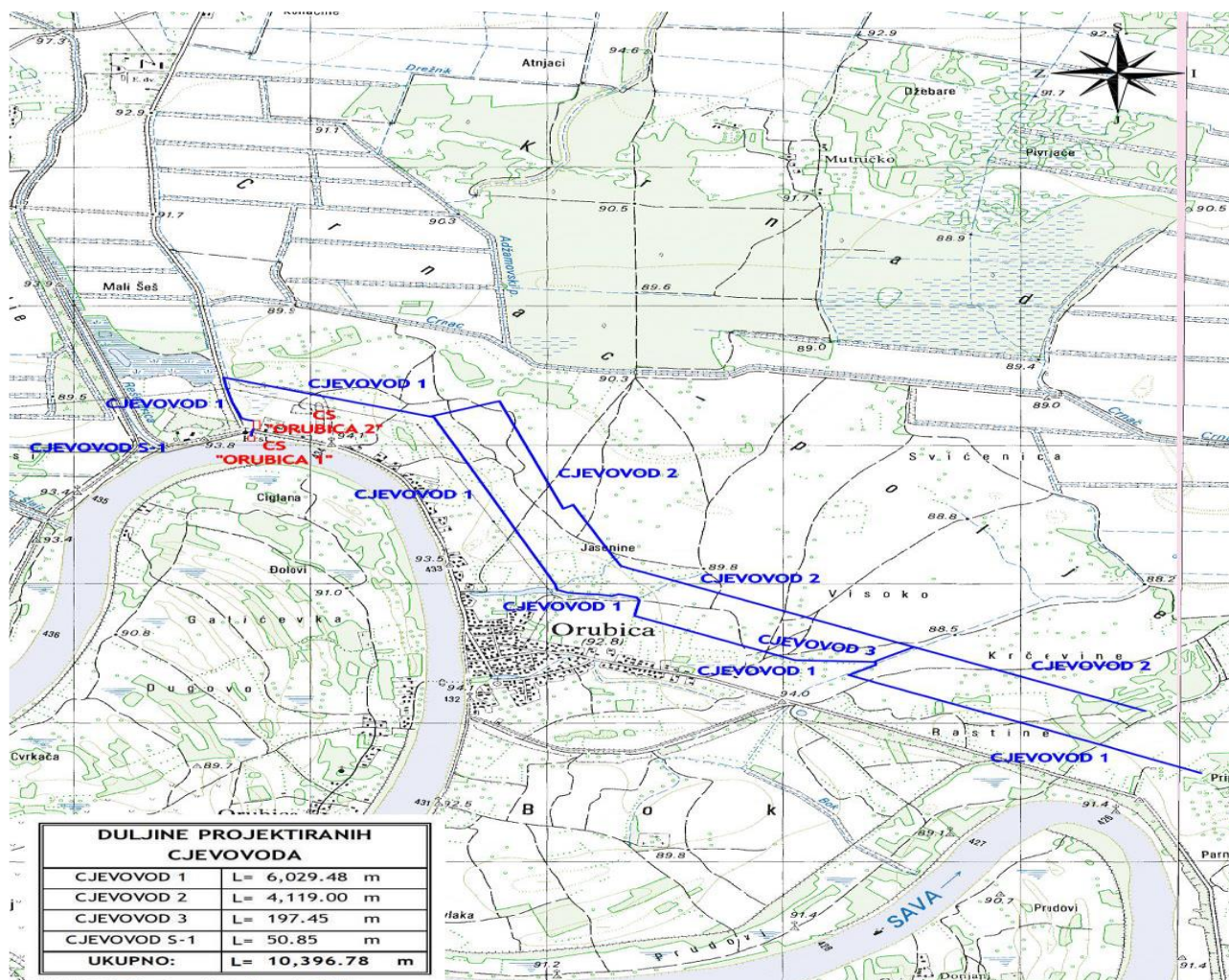
Radi ostvarenja investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja iz programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. za financiranje jednog sustava javnog navodnjavanja s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju zaključeni su u 2017. i 2018. ugovor i dodatak ugovoru o financiranju investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja Orubica kojima su odobrene potpore u najvišem iznosu od 46.818.078,00 kn. Ugovoreno je sufinanciranje sredstvima Europske unije u visini od 85,0 % te proračunskim sredstvima u visini od 15,0 %.

Prema podacima iz poslovnih knjiga Županije, do konca 2022., za izgradnju jednog sustava javnog navodnjavanja (Orubica) i izradu projektne dokumentacije za tri sustava (Biđ, Slobodnica i Oriovac) ostvareni su prihodi od pomoći Europske unije i državnog proračuna, odnosno Hrvatskih voda u ukupnom iznosu od 36.065.014,00 kn, od čega su prihodi od pomoći Europske unije u iznosu od 31.113.886,00 kn ili 86,3 % (za izgradnju sustava javnog navodnjavanja Orubica), a iz državnog proračuna u iznosu od 4.940.128,00 kn ili 13,7 % (za izgradnju sustava Orubica i za izradu projektne dokumentacije za sustave Biđ, Oriovac i Slobodnica). Osim toga, Županija je sudjelovala u sufinanciranju izgradnje sustava Orubica i izradu projektne dokumentacije sustava Biđ, Oriovac i Slobodnica u ukupnom iznosu od 2.944.631,00 kn.

Na slici broj 5 prikazano je postavljanje cijevi za predviđeni zahvat sustava javnog navodnjavanja Orubica, koji je financiran iz Programa ruralnog razvoja.

Slika broj 5

Postavljanje cijevi za predviđeni zahvat sustava javnog navodnjavanja Orubica

Izvor: Izmjena i dopuna Glavnog projekta sustava navodnjavanja Orubica (INSTITUT IGH d.d., listopad 2016.)

Županija nije u mogućnosti samostalno graditi sustave javnog navodnjavanja te dinamika gradnje sustava ovisi o uključenosti Županije u pribavljanju sredstava i prijavama na natječaje. Sredstva iz Programa ruralnog razvoja Županija ostvaruje na temelju predujma i/ili zahtjeva za isplatu koje podnosi nakon dijela obavljenih i plaćenih radova.

Prema odredbama članka 4. Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje, za pristupanje izradi projektne dokumentacije potrebno je osigurati potvrdu krajnjih korisnika o namjeri korištenja budućeg sustava javnog navodnjavanja kojom krajnji korisnici iskazuju interes za korištenje sustava, sudjelovanje u troškovima rada i održavanja te sudjelovanje u troškovima gradnje sustava. Potvrdom krajnjih korisnika mora se potvrditi iskazani interes na najmanje 70,0 % poljoprivrednih površina unutar obuhvata sustava javnog navodnjavanja.

Za pristupanje gradnji sustava javnog navodnjavanja potrebno je ugovornim odnosom urediti prava i obveze krajnjih korisnika i županije, a prvenstveno obvezu trajnog korištenja sustava za potrebe poljoprivredne proizvodnje te ekonomsko-financijskim analizama potvrditi opravdanost ulaganja.

Ugovornim odnosom krajnjih korisnika i županije moralo se obuhvatiti najmanje 30,0 % poljoprivrednih površina unutar obuhvata sustava javnog navodnjavanja. Odredbom članka 3. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje (Narodne novine 76/14), koji je stupio na snagu u lipnju 2014., propisano je da se za pristupanje gradnji ugovornim odnosom krajnjih korisnika i županija mora obuhvatiti najmanje 70,0 % poljoprivrednih površina unutar obuhvata svakog pojedinog sustava javnog navodnjavanja.

Prije pristupanja građenju sustava javnog navodnjavanja, Županija je osigurala pristanak krajnjih korisnika o korištenju budućeg sustava javnog navodnjavanja provođenjem anketa. Prije gradnje sustava s korisnicima je zaključila predugovore kojima su krajnji korisnici iskazali dovoljan interes za korištenje sustava, sudjelovanje u operativnim troškovima rada i održavanja, nabavu kompatibilne opreme za navodnjavanje te zaključenje glavnog ugovora o korištenju nakon gradnje, odnosno prije probnog puštanja u rad sustava javnog navodnjavanja.

Prema Popisu zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno ministarstvo (Prilog II.) Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (Narodne novine 61/14 i 3/17), postupak procjene utjecaja na okoliš provodi se, između ostalog, za gospodarenje vodama namijenjenim poljoprivredi, uključujući navodnjavanje i odvodnju, pri čemu je površina navodnjavanja 2 000 ha i više.

Županija je travnju 2015. za sustav javnog navodnjavanja Orubica izradila elaborat zaštite okoliša. Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom nadležnog ministarstva je na temelju navedenog elaborata donijela rješenje⁸, prema kojemu za planirani zahvat nije potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš uz primjenu mjera zaštite okoliša i uz provedbu programa praćenja stanja okoliša, jer neće biti značajno negativnog utjecaja planiranog zahvata na sastavnice okoliša.

Do konca 2022. izgrađen je jedan sustav javnog navodnjavanja, dok je za jedan osnovna projektna dokumentacija (idejni projekt, elaborat zaštite okoliša, studije izvodljivosti i drugo) u izradi. Za izgrađeni sustav sastavljen je zapisnik o primopredaji i okončanom obračunu radova u kojemu je navedeno da su radovi izvedeni u skladu s izdanim aktima o građenju i projektnoj dokumentaciji, zaključenim ugovorima o građenju i unutar ugovorenog roka te da je građevina za navodnjavanje izgrađena u skladu s dozvolama. Osim toga, nakon obavljenog tehničkog pregleda, uporabna dozvola izdana je u rujnu 2021.

Na slici broj 6 prikazana je izgrađena građevina sustava javnog navodnjavanja Orubica.

---

⁸ Rješenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja i Ministarstva zaštite okoliša i prirode iz 2015.

Slika broj 6

Izgrađena građevina sustava javnog navodnjavanja Orubica

Izvor: Mrežne stranice Županije

Korištenje građevina za navodnjavanje

Županija je prikupljala podatke o korištenju sustava javnog navodnjavanja te je ustrojila evidenciju o korištenju izgrađenog sustava javnog navodnjavanja. U evidenciji su navedeni podaci o nazivu korisnika i priključenju na sustav te ukupnoj i navodnjavanoj površini.

Studijom izvodljivosti, a u skladu s planiranom strukturom poljoprivredne proizvodnje u uvjetima navodnjavanja na području obuhvata od 326 ha procijenjeni su troškovi nabave opreme za navodnjavanje u iznosu od 6.237,00 kn/ha, odnosno 22.847,00 kn/ha po jedinici navodnjavane površine.

Na slici broj 7 prikazana je oprema za navodnjavanje kod korisnika (rasprskivači).

Slika broj 7

Oprema za navodnjavanje kod korisnika (rasprskivači)

Izvor: Mrežne stranice Županije

Podatke o korištenju sustava navodnjavanja, koji su financirani iz Programa ruralnog razvoja, Županija je u 2022. dostavila Ministarstvu poljoprivrede, a odnose se na podatke o korisniku (ime i prezime), površini koju se korisnik obvezao koristiti prema predugovoru, priključenju korisnika na sustav i površini koja je priključena na sustav.

Prema dinamici priključenja krajnjih korisnika, planirano je linearno priključenje korisnika na sustav navodnjavanja kroz prvih pet godina korištenja (2022. – 2026.), odnosno prve godine 20,0 % (63 ha), druge godine 40,0 % (126 ha), treće godine 60,0 % (188 ha), četvrte godine 80,0 % (251 ha) i pete godine 100,0 % (314 ha) navodnjavane površine. U navedenom razdoblju je planirano da se od strane krajnjih korisnika ostvari planirana struktura poljoprivredne proizvodnje s većim udjelom visoko dohodovnih kultura u odnosu na sadašnju proizvodnju i nabavi oprema za navodnjavanje na parcelama.

Prema podacima Županije, poljoprivredno zemljište u obuhvatu izgrađenog sustava navodnjavanja ima ukupnu površinu od 326 ha. Prije gradnje navedenog sustava zaključeno je 114 predugovora kojima su se poljoprivrednici obvezali navodnjavati ukupnu površinu od 241,23 ha ili 74,0 % poljoprivrednog zemljišta u obuhvatu izgrađenog sustava. Do konca 2022. poljoprivrednici koji koriste zemljište u obuhvatu navedenog sustava (29 korisnika) nabavili su opremu za navodnjavanje kojom je omogućeno navodnjavanje 97,13 ha ili 29,8 % poljoprivrednog zemljišta.

U vrijeme donošenja NAPNAV-a, u Republici Hrvatskoj u dovoljnoj količini proizvodila se pšenica, kukuruz, vino, meso peradi i jaja, dok je potrošnja drugih poljoprivrednih proizvoda bila veća od domaće proizvodnje. U Planu navodnjavanja navedeno je da su se u vrijeme donošenja navedenog Plana na poljoprivrednim površinama na području Županije proizvodile žitarice, duhan, šećerna repa, krmno bilje, krumpir, mahunasto povrće, uljano sjemenje, aromatično i predivno bilje te ostalo povrće.

Također, značajne površine poljoprivrednog zemljišta odnose se na rasadnike, površine pod cvijećem i sjemenskim biljem. Nadalje, utvrđeno je da se za različite poljoprivredne kulture pojavljuju različiti nedostaci voda tijekom vegetacijskog razdoblja (travanj – rujna) u visini od 190 mm, a najveći nedostatak vode pojavljuje se u srpnju.

U studiji izvodljivosti, koja je izrađena prije gradnje sustava, analizirani su podaci o postojećoj strukturi poljoprivredne proizvodnje te je planirana struktura poljoprivredne proizvodnje u uvjetima navodnjavanja. Nadalje, studijom su utvrđeni ciljevi koji su usklađeni s NAPNAV-om, a odnose se, između ostalog, na povećanje kvalitete korištenja poljoprivrednog područja, povećanje navodnjavane površine, održivo upravljanje resursima, uzgoj novih kultura, poticanje konkurentnosti poljoprivrede i zadržavanje stanovništva u ruralnom području i na taj način, procjenom učinka navodnjavanja, na život i rad budućih generacija.

Županija je ustrojila evidencije o korištenju izgrađenog sustava javnog navodnjavanja. Prema obrazloženju Županije, podaci o povećanju poljoprivredne proizvodnje od gradnje sustava do danas ne postoje. Nadalje, navodi da nije bila u mogućnosti pratiti kretanje poljoprivredne proizvodnje (povećanje priroda) na navodnjavanom poljoprivrednom zemljištu u obuhvatu sustava jer je on u funkciji od početka 2022. Prema podacima Županije, u 2022. navodnjavano je 29,8 % poljoprivrednih površina u obuhvatu sustava, na kojima su proizvedene povrtlarske kulture (korjenaste, gomoljaste i zeljaste), ratarske kulture pšenica i kukuruz te biljke uljarice soja i uljana repica.

Iz podataka o planiranoj proizvodnji poljoprivrednih kultura, vidljivo je da je predviđeno na navodnjavanom poljoprivrednom zemljištu do konca 2022. proizvoditi visokodohodovne kulture, povrće i biljke uljarice. Revizijom je utvrđeno da Županija nije pribavila ni analizirala podatke o korištenju i navodnjavanoj površini poljoprivrednog zemljišta po vrsti, prirodu i kvaliteti poljoprivrednih proizvoda od korisnika sustava javnog navodnjavanja.

Državni ured za reviziju preporučuje pribaviti i analizirati podatke o prirodu, vrsti i kvaliteti poljoprivrednih proizvoda na navodnjavanom poljoprivrednom zemljištu od korisnika sustava javnog navodnjavanja kako bi se utvrdili učinci navodnjavanja. Nadalje, preporučuje utvrditi mjere kojima bi se omogućilo korisnicima sustava da povećaju proizvodnju visokodohodovnih poljoprivrednih kultura na navodnjavanim površinama u cilju stjecanja većeg dohotka i većeg priroda te privlačenja novih proizvođača tih kultura.

Kako bi potaknula poljoprivrednike na korištenje sustava javnog navodnjavanja, Županija je u probnom razdoblju rada izgrađenog sustava omogućila besplatno korištenje. Tijekom 2022. Županija je ostvarila rashode za usluge upravljanja i održavanja za izgrađeni sustav javnog navodnjavanja u ukupnom iznosu od 298.119,00 kn, a odnose se na rashode za konzerviranje i dekonzerviranje sustava u iznosu od 123.250,00 kn i potrošenu električnu energiju za rad sustava u iznosu od 174.869,00 kn. Rashodi su podmireni prihodima od zakupa i prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske.

Hrvatsko društvo za odvodnju i navodnjavanje u studenome 2022. organiziralo je okrugli stol u vezi s aktualnim izazovima razvoja hidrotehničkih melioracija u Republici Hrvatskoj uz pretpostavku da će rezultati okruglog stola biti korisne smjernice nadležnim državnim tijelima i institucijama za unaprjeđenje stanja hidrotehničkih melioracija. Sastavljen je zbornik radova koji su usmeno prezentirani na okruglom stolu. Županija nije predstavljala svoje projekte na okruglom stolu, iako je upućena u prezentirane teme vezane za razvoj hidrotehničkih melioracija u Republici Hrvatskoj.

Županija je uvela besplatno korištenje sustava navodnjavanja kroz dvije godine kako bi korisnici prikupili informacije o potrebnim količinama vode po pojedinoj poljoprivrednoj kulturi, utrošenim količinama vode, povećanju priroda, kvaliteti proizvoda te drugim prednostima proizvodnje poljoprivrednih kultura na navodnjavanim površinama. Županija je poljoprivrednicima prezentirala podatke o koristima navodnjavanja.

Osim mjera koje poduzima Županija radi priključenja što većeg broja korisnika na sustav, Ministarstvo poljoprivrede objavilo je natječaj na koji se korisnici mogu prijaviti radi pribavljanja sredstava za financiranje opreme za navodnjavanje, dok je izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine 57/22) propisana obveza korištenja sustava javnog navodnjavanja na poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske koje je dano u zakup.

U okviru sredstava Programa kroz mjeru 1.7. Potpora u biljnoj proizvodnji, mjere 1.7.1. Sustavi za navodnjavanje, a na temelju Programa potpora male vrijednosti u poljoprivredi za razdoblje 2021. – 2027. i javnog poziva za dodjelu potpora male vrijednosti u biljnoj proizvodnji na području Županije, između ostalog, omogućeno je financiranje troškova gradnje i kupnje sustava za navodnjavanje. Svrha navedenog poziva je povećanje dohodovnosti i konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje sufinanciranjem ulaganja u navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu, čime se, uz učinkovito korištenje prirodnih resursa, doprinosi zadržavanju stanovništva u ruralnim područjima. Na temelju Odluke o dodjeli navedenih potpora u 2022. i zahtjeva korisnika sredstava, Županija je sredstva u ukupnom iznosu od 237.130,00 kn dodijelila 37 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, odnosno 89.567,00 kn za 15 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava za navodnjavano područje. S korisnicima su zaključeni ugovori o dodjeli potpore male vrijednosti. Sredstva su namijenjena nabavi opreme za navodnjavanje, platenika, plateničke folije i druge opreme.

U obuhvatu izgrađenog sustava javnog navodnjavanja na području Županije poljoprivredno zemljište je u cijelosti u privatnom vlasništvu, a u obuhvatu sustava javnog navodnjavanja u gradnji znatan dio poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu je Republike Hrvatske te su s poljoprivrednicima zaključeni ugovori o zakupu. Prema izvješću o stanju u poljoprivredi, na području Županije u 2020. bilo je 115 421 ha poljoprivrednog zemljišta, od čega je 71 541,63 ha⁹ u privatnom vlasništvu.

Prema podacima Županije, u obuhvatu izgrađenog sustava i sustava javnog navodnjavanja u gradnji (izrada projektne dokumentacija) ima 975 ha ili 69,2 % poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske, dok je u privatnom vlasništvu zemljište površine 434 ha ili 30,8 %, odnosno sustavi javnog navodnjavanja na području Županije većim dijelom obuhvaćaju zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske.

NAPNAV-om je utvrđeno da je za izradu kvalitetnih planskih, projektnih i izvedbenih rješenja te korištenje i održavanje objekata i sustava za navodnjavanje potrebno pravovremeno i stalno obrazovanje svih sudionika za izvršavanje odgovarajućih poslova hidrotehničke i agrotehničke struke, a po potrebi i ekonomske, strojarske i informatičke struke. Potrebno je i stalno obrazovanje osoba koje koriste objekte, strojeve i opremu za navodnjavanje, odnosno vlasnika i korisnika poljoprivrednog zemljišta koje se navodnjava te zaposlenih u vodnom gospodarstvu i poljoprivrednim savjetodavnim službama.

---

⁹ Izvješće o stanju u poljoprivredi na području Županije u 2020.

Programe edukacija trebaju organizirati županijske poljoprivredno-savjetodavne službe u suradnji s Hrvatskim vodama, Državnim hidrometeorološkim zavodom, Upravom vodnog gospodarstva te relevantnim stručnim i znanstvenim institucijama. Edukaciju poljoprivrednika čije je zemljište u obuhvatu izgrađenog sustava javnog navodnjavanja Orubica tijekom obavljanja revizije (lipanj 2023.) provodila je Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede ustrojena pri Ministarstvu poljoprivrede.

Suradnja Županije s Hrvatskim vodama i Ministarstvom poljoprivrede ostvaruje se kroz dostavu izvješća o obuhvatu sustava javnog navodnjavanja, gradnji sustava, priključenosti korisnika na sustav javnog navodnjavanja, zahvaćenim i korištenim količinama voda za navodnjavanje i drugo. Također, Županija je u stalnom telefonskom kontaktu sa zaposlenicima Hrvatskih voda. Prema obrazloženju Županije, s obzirom na to da je sustav u redovnoj funkciji od 2022., nije proveden nadzor, nije prijavljena šteta i kvar niti su određeni vodočuvari za obavljanje navedenih poslova

Održavanje građevina za navodnjavanje

Odredbama članaka 27. i 30. Zakona o vodama, između ostalog, propisano je da građevinama za navodnjavanje u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave upravljaju te jedinice. Pod upravljanjem, između ostalog, smatraju se poslovi održavanja vodnih građevina te čuvanja i korištenja za namjene kojima vodne građevine služe. Održavanje građevina za navodnjavanje u vlasništvu županije provodi se prema programu koji donosi njezino predstavničko tijelo.

Prema odredbama članka 240. navedenog Zakona, iznimno, u razdoblju od 36 mjeseci od stupanja na snagu Zakona o vodama (do srpnja 2022.), građevine za navodnjavanje u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave održavaju Hrvatske vode na temelju programa koji donosi predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave i do visine sredstava naknade za navodnjavanje osiguranih na temelju zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva. Program održavanja predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave predlažu Hrvatske vode. Jedinica područne (regionalne) samouprave ovlaštena je preuzeti održavanje građevina za navodnjavanje počevši od 1. siječnja svake iduće godine unutar naprijed navedenog roka, na temelju akta koji je u obvezi dostaviti Hrvatskim vodama najmanje 60 dana unaprijed. Ako jedinica područne (regionalne) samouprave ne preuzme održavanje prije isteka navedenog roka, njegovim istekom smatra se da ga je preuzela. U razdoblju od 36 mjeseci od stupanja na snagu Zakona o vodama, smatra se da Hrvatske vode ispunjavaju uvjete za obavljanje posebnih djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, propisane odredbama navedenog Zakona u dijelu koji se odnosi na održavanje vodnih građevina.

Odredbama Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodoistražnih radova i drugih hidrogeoloških usluga, poslova preventivne obrane od poplava, poslova i mjera redovite i izvanredne obrane od poplava te održavanja detaljnih građevina za melioracijsku odvodnju i građevina za navodnjavanje (Narodne novine 26/20)¹⁰, koji je stupio na snagu 18. ožujka 2020., određeni su uvjeti koje mora ispunjavati pravna osoba ili fizička osoba obrtnik koja održava građevine za navodnjavanje.

---

¹⁰ Do stupanja na snagu navedenog Pravilnika (ožujak 2020.), na snazi je bio Pravilnik o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodoistražnih radova i drugih hidrogeoloških radova, preventivne, redovne i izvanredne obrane od poplava te upravljanja detaljnim građevinama za melioracijsku odvodnju i vodnim građevinama za navodnjavanje (Narodne novine 83/10, 126/12 i 112/14).

Prema studijama izvodljivosti i predinvesticijskim studijama, ocjena ostvarivanja ciljeva utvrđenih NAPNAV-om planira se provesti optimizacijom sustava kroz određivanje fiksnih i varijabilnih godišnjih troškova održavanja. Za sustav Orubica studijom su utvrđeni ukupni godišnji troškovi održavanja za 2022. u iznosu od 427.390,00 kn. Fiksni troškovi održavanja u iznosu od 582,00 kn/ha i varijabilni troškovi u iznosu od 0,67 kn/m³.

Županija je u srpnju 2022. donijela nacrt Programa održavanja sustava javnog navodnjavanja Orubica za 2022., koji nije usvojen na Županijskoj skupštini. Prema spomenutom Nacrtu Programa održavanja, godišnji troškovi rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja sastoje se od fiksnih troškova rada i održavanja (fiksni dio naknade) i varijabilnih godišnjih troškova rada (varijabilni dio naknade).

Prema navedenom Nacrtu programa, u prosječno vlažnoj godini potrebno je osigurati oko 316 830 m³ vode (1 009 m³/ha), do 645 050 m³ (2 054 m³/ha) u sušnoj godini za predviđenu navodnjavanu površinu od 273 ha, a vrijeme rada sustava je travanj – listopad 2022. Godišnji troškovi rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja sastoje se od fiksnih troškova rada i održavanja te varijabilnih troškova. Naknadu u visini fiksnih godišnjih troškova, po isteku probnog rada u trajanju od dvije godine, plaćaju svi korisnici sustava javnog navodnjavanja unutar zone obuhvata sustava javnog navodnjavanja za troškove upravljanja i rukovanja, održavanja te zajedničke troškove sustava javnog navodnjavanja. Prema navedenom, ukupni fiksni troškovi iznose 179.300,00 kn, odnosno 550,00 kn/ha poljoprivrednog zemljišta. Varijabilne troškove rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja čine troškovi energije potrebni za rad sustava javnog navodnjavanja i troškovi naknade za korištenje voda te za navedeni sustav ukupni varijabilni troškovi iznose 94.604,00 kn, odnosno 0,95 kn/m³. Ukupni godišnji troškovi rada i održavanja procijenjeni su u iznosu od 273.904,00 kn.

Župan je u kolovozu 2021. potpisao izjavu o upravljanju sustava javnog navodnjavanja Orubica. Upravljanje sustavom obuhvaća rukovanje crpnim postrojenjem, distribuiranje i isporuku vode korisnicima priključenim sustavu navodnjavanja, očitavanje stanja brojila na vodomjerima kod korisnika i u crpnoj stanici te analizu prikupljenih podataka. Nadalje, Županija treba detektirati kvarove na sustavu i predložiti način otklanjanja kvarova, organizirati rad sustava u skladu s projektnom dokumentacijom i uputama za rad postrojenja, redovito voditi i mjesečno sastavljati izvješća, nakon završene sezone navodnjavanja sudjelovati u pražnjenju i zatvaranju sustava te dostaviti prijedloge programa održavanja Županijskoj skupštini.

Za pružanje usluga održavanja koje se odnosi na konzerviranje i dekonzerviranje sustava od konca rujna 2021. do konca prosinca 2022. Županija je odabrala izvoditelja radova građenja sustava navodnjavanja. Konzerviranje, odnosno dekonzerviranje je provedeno na temelju narudžbenica, a plaćanja na temelju ispostavljenih računa. Prema podacima Županije, rashodi za usluge upravljanja i održavanja izgrađenog sustava tijekom 2022. ostvareni su u iznosu od 123.250,00 kn, a odnose se na usluge konzerviranja cjevovoda i crpne stanice, odnosno upravljanja, ispiranja sustava i ispuštanja vode u zimskim mjesecima, održavanja i dekonzerviranja sustava te druge manje usluge. U 2022. rashodi za usluge upravljanja i održavanja po hektaru iznose 378,00 kn/ha zemljišta u obuhvatu i manji su od fiksnih rashoda utvrđenih Programom održavanja navedenog sustava odnosno fiksnog dijela naknade za navodnjavanje (550,00 kn/ha).

Trgovačko društvo koje je odabrano za održavanje sustava javnog navodnjavanja pribavilo je rješenje o ispunjavanju posebnih uvjeta za održavanje građevina za navodnjavanje¹¹.

KORIŠTENJE VODE ZA NAVODNJAVANJE

Prema odredbama članaka 88. i 91. Zakona o vodama, korištenje voda, između ostalog, je zahvaćanje površinskih i podzemnih voda, uključujući izvorske, mineralne i geotermalne vode za različite namjene (za opskrbu vodom za piće, za stavljanje na tržište u izvornom ili prerađenom obliku u bocama ili drugoj ambalaži, sanitarne i tehnološke potrebe, zdravstvene i balneološke potrebe, grijanje, navodnjavanje i druge namjene). Za svako korištenje voda koje prelazi opseg općeg korištenja voda, odnosno slobodnog korištenja voda, potreban je ugovor o koncesiji ili vodopravna dozvola za korištenje voda, osim kad je Zakonom o vodama drukčije uređeno.

Nadalje, prema odredbama članka 92. Zakona o vodama, pravne i fizičke osobe koje zahvaćaju vode, osim pri općem korištenju voda i slobodnom korištenju voda, obvezne su voditi očevidnik o količinama zahvaćene vode i o tome dostavljati podatke Hrvatskim vodama.

Sadržaj i način vođenja očevidnika zahvaćenih i korištenih količina voda, mjerenje zahvaćenih i korištenih količina voda te dostavljanje navedenih podataka Hrvatskim vodama propisano je odredbama Pravilnika o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda.

Županija je u listopadu 2021. pribavila vodopravnu dozvolu za izgrađeni sustav navodnjavanja s rokom važnosti do listopada 2033. Prema vodopravnoj dozvoli korisnik je dužan putem mjernog uređaja i opreme za telemetrijski nadzor registrirati količine voda zahvaćenih iz rijeke Save, voditi očevidnik zahvaćenih i korištenih količina voda te navedene podatke mjesečno dostavljati Hrvatskim vodama.

Za izgrađeni sustav javnog navodnjavanja voda za navodnjavanje zahvaća se iz rijeke Save. Omogućeno je mjerenje isporučene vode na crpnoj stanici daljinskim praćenjem potrošnje vode putem vodomjera i na mjestima potrošnje kod krajnjeg korisnika (očitanje stanja brojila na vodomjeru kod korisnika). Budući da je sustav navodnjavanja u početnoj fazi rada, Županija je tijekom 2022., u dogovoru i suradnji s Hrvatskim vodama, dva puta izmjerila potrošnju zahvaćenih voda za razdoblje od siječnja do konca kolovoza i od rujna do konca prosinca 2022. te je zahvaćeno 154 648,00 m³ vode.

Hrvatskim vodama dostavila je prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda u kojima su podaci o korištenoj vodi navedeni po izmjerenoj potrošnji. Prema obrazloženju Županije, s obzirom na to da je korištenje voda za navodnjavanje sezonskog karaktera te ovisi o vremenskim uvjetima tijekom sezone navodnjavanja, Županija je s predstavnicima Hrvatskih voda usmeno dogovorila da se očitavanje stanja brojila na vodomjeru u crpnoj stanici dostavi dva puta godišnje, a potrošnja vode se iskazuje po mjesecima.

---

¹¹ Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike, srpanj 2017.

Prema odredbama članka 6. i 8. Pravilnika o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda, obveznici korištenja voda za navodnjavanje dužni su podatke iz očevidnika zahvaćenih i korištenih količina vode dostavljati Hrvatskim vodama putem obrasca Prijava podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda mjesečno za količine zahvaćene vode veće ili jednake od 10 000 m³/godišnje, tromjesečno za količine zahvaćene vode veće od 1 000 m³/godišnje, a manje od 10 000 m³/godišnje te godišnje za količine zahvaćene vode manje ili jednake od 1 000 m³/godišnje. Hrvatske vode dužne su, između ostalog, izraditi obrasce očevidnika zahvaćenih i korištenih količina voda te obrasce prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama vode u digitalnim obliku i omogućiti njihovo preuzimanje s mrežnih stranica Hrvatskih voda. Također, dužne su omogućiti obvezniku elektroničku dostavu prijave u Informacijski sustav voda – Hrvatskih voda. Do vremena obavljanja revizije (travanj 2023.) elektronička dostava prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda u Informacijski sustav voda – Hrvatskih voda obveznicima nije omogućena.

Državni ured za reviziju nalaže podatke o zahvaćenim i korištenim količinama voda za navodnjavanje Hrvatskim vodama dostavljati mjesečno ili tromjesečno ovisno o količini zahvaćene vode, a nakon omogućavanja elektroničke dostave podataka u Informacijski sustav voda – Hrvatskih voda, podatke dostavljati elektronički, u skladu s odredbama Pravilnika o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda.

Prema studiji izvodljivosti i preinvesticijskoj studiji, ocjena ostvarivanja ciljeva utvrđenih NAPNAV-om planira se provesti mjerenjem potrošnje vode za navodnjavanje (između ostalog, planira se posredno mjerenje gubitka vode u sustavu navodnjavanja).

Prema stanju brojila na vodomjeru u crpnoj stanici sustava Orubica tijekom 2022. zahvaćeno je 154 648 m³ vode. Dio zahvaćene vode utrošen je za navodnjavanje na poljoprivrednom zemljištu kod korisnika, a dio je utrošen za ispiranje sustava i ispuštanje vode u zimskim mjesecima. Prema obrazloženju Županije, sustav javnog navodnjavanja ne koristi se još uvijek u punom kapacitetu (vrijeme korištenja je jedna godina), a s obzirom na to da je u fazi održavanja sustava predviđeno ispiranje sustava i ispuštanje vode u zimskim mjesecima, na izgrađenom sustavu nije moguće pratiti gubitke vode te Županija nema navedenih podataka.

Prema odredbama članka 45. do 51. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, naknada za navodnjavanje plaća se na poljoprivredno zemljište koje se navodnjava iz građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija i na poljoprivredno zemljište kojem je dostupno navodnjavanje iz te građevine. Obveznik plaćanja naknade za navodnjavanje je vlasnik ili drugi zakoniti posjednik poljoprivrednog zemljišta. Suvlasnici i drugi zakoniti suposjednici su solidarni obveznici naknade za navodnjavanje.

Osnovica za obračun naknade za navodnjavanje je količina vode isporučena putem građevina za navodnjavanje ili jedinica površine zemljišta (hektar, četvorni metar) za koje je dostupno priključenje na građevinu za navodnjavanje.

Ako nije moguće mjerenjem utvrditi količine vode, osnovica za obračun naknade za navodnjavanje je jedinica površine zemljišta (hektar, četvorni metar) koja se navodnjava putem građevina za navodnjavanje. Iznimno, fiksni troškovi održavanja građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija obračunavaju se i naplaćuju od obveznika u fiksnom apsolutnom iznosu.

Odlukom predstavničkog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave detaljnije se propisuje obračun i naplata naknade za navodnjavanje, obračunska razdoblja, rokovi plaćanja, način ostvarenja prava na povrat preplaćenih iznosa naknade za navodnjavanje te provedba nadzora nad obračunom i naplatom naknade za navodnjavanje, a mogu se detaljnije propisati obveznici, osnovica, izuzeća od plaćanja, oslobođenja i olakšice.

Obračun naknade za navodnjavanje ispostavlja se na temelju podataka iz očevidnika naknade za navodnjavanje koji vode jedinice područne (regionalne) samouprave. Potvrde o činjenicama iz očevidnika imaju, u upravnom i sudskom postupku, dokaznu snagu javne isprave. Prihod od naknade za navodnjavanje koristi se za održavanje građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija prema načelima solidarnosti i prvenstva u potrebama na području izgrađenoga sustava građevina za navodnjavanje.

Prema odredbama članka 8. i 9. Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje, na temelju godišnjeg programa održavanja sustava javnog navodnjavanja, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave donosi odluku o godišnjoj visini naknade za navodnjavanje. U odluci o godišnjoj visini naknade za navodnjavanje posebno se iskazuje naknada za pokriće fiksnih, a posebno za pokriće varijabilnih troškova. Fiksne troškove rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja čine troškovi upravljanja i rukovanja sustavom javnog navodnjavanja, troškovi održavanja sustava javnog navodnjavanja te zajednički troškovi sustava javnog navodnjavanja (izvještavanje, tehnički i agronomski poslovi, financijski troškovi administriranja sustava javnog navodnjavanja i naplate naknade, troškovi osiguranja sustava javnog navodnjavanja i ostali troškovi). Varijabilni troškovi rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja ovise o količini isporučene vode, a čine ih troškovi energije potrebni za rad sustava javnog navodnjavanja te troškovi naknade za korištenje voda.

Županija je sastavila nacrt Odluke o visini i načinu plaćanja naknade za navodnjavanje za sustav Orubica za 2022., koju nije usvojila Županijska skupština.

Županija je ustrojila evidencije o korištenju sustava javnog navodnjavanja. Predgovorima zaključenim prije donošenja Nacrta Programa održavanja i Nacrta Odluke o visini i načinu plaćanja naknade za navodnjavanje korisnici su se obvezali koristiti sustav i plaćati operativne troškove rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja (naknadu za navodnjavanje) u visini utvrđenoj navedenom Odlukom. Županija nije pratila potrošnju vode na vodomjerima kod korisnika navedenih sustava prije donošenja Nacrta Programa održavanja i Nacrta Odluke o visini i načinu plaćanja naknade za navodnjavanje.

Prema obrazloženju Županije, mjerenje utrošene vode na vodomjerima u probnom razdoblju (razdoblje u kojem nije bilo naplate naknade za navodnjavanje) korisnicima je služilo za upoznavanje s radom opreme za navodnjavanje i određivanje potrebne količine vode za navodnjavanje.

Prema odredbama članka 50. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave u čijem su vlasništvu izgrađene građevine za navodnjavanje ovlašteno je, svojom odlukom, propisati visinu i obvezu plaćanja naknade za navodnjavanje.

Prema odredbama članka 9. Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje, temeljem godišnjeg programa održavanja sustava javnog navodnjavanja, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave donosi odluku o godišnjoj visini naknade za navodnjavanje.

Županija nije ustrojila očevidnik naknade za navodnjavanje za sustav navodnjavanja u funkciji. Prema odredbama članka 49. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, jedinica područne (regionalne) samouprave vodi očevidnik naknade za navodnjavanje, a podaci iz očevidnika imaju, u upravnom i sudskom postupku, dokaznu snagu javne isprave.

Državni ured za reviziju nalaže za sustav javnog navodnjavanja u funkciji donijeti odluku u o visini i načinu plaćanja naknade za navodnjavanje te ustrojiti očevidnik naknade za navodnjavanje za sustav navodnjavanja u funkciji u skladu s odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava navodnjavanja. Također, nalaže nakon isteka probnog razdoblja korištenja sustava navodnjavanja obračunavati i naplaćivati naknadu za navodnjavanje u skladu s Odlukom o visini i načinu plaćanja naknade za navodnjavanje.

Prema dostavljenim podacima za 2022., u obuhvatu sustava Orubica ima 113 korisnika. Prema Nacrtu Odluke, naknadu za navodnjavanje za 2022. plaća Županija. Županija nije obračunala i naplatila fiksni i varijabilni dio naknade za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta površine 239,26 ha. Prema obrazloženju, Županija je u probnom razdoblju rada izgrađenog sustava omogućila korištenje sustava navodnjavanja bez naknade, kako bi potaknula poljoprivrednike na značajnije korištenje sustava javnog navodnjavanja.

Poljoprivredno zemljište u 2022. navodnjavalo je 29 korisnika. Prihodi od fiksnog i varijabilnog dijela naknade za navodnjavanje nisu ostvareni.

Nacrtom programa održavanja sustava Orubica planirani su fiksni troškovi u iznosu od 37.500,00 kn. Također, planirani su varijabilni troškovi u ukupnom iznosu od 94.604,00 kn, a čine ih troškovi električne energije potrebni za rad sustava javnog navodnjavanja u iznosu od 91.404,00 kn te rashodi za naknadu za korištenje voda u iznosu od 3.200,00 kn. Rashodi za električnu energiju za 2022. ostvareni su u iznosu od 174.869,00 kn, što je 83.465,00 kn ili 91,3 % više od rashoda za električnu energiju potrebnu za rad sustava planiranih Nacrtom programa održavanja. Također, rashodi za električnu energiju veći su za 80.265,00 kn ili 84,4 % od obračunanog varijabilnog dijela naknade za navodnjavanje za 2022. Iz navedenog je razvidno da predviđeni varijabilni dio naknade za navodnjavanje nije dostatan za pokriće rashoda za električnu energiju, a iz varijabilnog dijela naknade podmiruju se i rashodi za naknadu za korištenje voda.

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi se povećanjem varijabilnog dijela naknade za navodnjavanje ostvarili veći prihodi te bi se iz naplaćenog varijabilnog dijela naknade mogao podmiriti veći dio rashoda za električnu energiju i naknadu za korištenje voda. Rashode za električnu energiju Županija je podmirila приходima od zakupa i od prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske.

Županija do vremena obavljanja revizije (travanj 2023.) nije sastavila izvješće o realizaciji godišnjeg programa održavanja te godišnjeg obračuna prihoda i rashoda sustava javnog navodnjavanja za sustav Orubica.

Prema odredbama članka 10. Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje, temeljem prihvaćenog izvješća o realizaciji godišnjeg programa održavanja, te godišnjeg obračuna prihoda i rashoda sustava javnog navodnjavanja, izvršno tijelo jedinica područne (regionalne) samouprave može odobriti podmirivanje dijela troškova sustava javnog navodnjavanja iz sredstava proračuna jedinice područne (regionalne) samouprave.

Izvešće su jedinice područne (regionalne) samouprave dužne dostaviti ministarstvu nadležnom za vodno gospodarstvo i Hrvatskim vodama jednom godišnje, a najkasnije do donošenja programa održavanja sustava javnog navodnjavanja za naredno razdoblje.

Državni ured za reviziju nalaže sastaviti izvješće o realizaciji godišnjeg programa održavanja i godišnjeg obračuna prihoda i rashoda sustava javnog navodnjavanja te ga dostaviti ministarstvu nadležnom za vodno gospodarstvo i Hrvatskim vodama najkasnije do donošenja programa održavanja sustava javnog navodnjavanja za naredno razdoblje, u skladu s odredbama Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje.

INFORMIRANJE JAVNOSTI

Prema Strategiji upravljanja vodama, jedna od aktivnosti i mjera za unaprjeđenje sustava navodnjavanja je informiranje javnosti o stanju i mogućnostima korištenja voda.

Na mrežnim stranicama Županije u okviru Upravnog odjela za gospodarstvo i poljoprivredu objavljen je Plan razvoja Županije, Razvitak poljoprivrede na području Županije, a u okviru projekta – Navodnjavanje – Plan navodnjavanja za područje Županije, Elaborat zaštite okoliša sustava navodnjavanja, Rješenje za namjeravani zahvat, Potvrda o izmjeni i dopuni glavnog projekta Orubica, Predinvesticijska studija sustava javnog navodnjavanja Biđ, Idejni projekt, konceptijsko rješenje i studija izvodljivosti za sustav navodnjavanja Oriovac, izvještaji o napretku izvođenja radova sustava javnog navodnjavanja te drugi različiti dokumenti.

U navedenim izvješćima, između ostalog, navedena je vlasnička i organizacijska struktura poljoprivrednih gospodarstava i zemljišta, podaci o projektima navodnjavanja te podaci o proizvodnji poljoprivrednih kultura u ranijim godinama na području Županije.

Nadalje, na mrežnim stranicama Županije objavljene su i informacije o lokacijama sustava javnog navodnjavanja, izgrađenom sustavu javnog navodnjavanja te stupnju dovršenosti radova. Osim navedenih informacija, Županija objavljuje informacije o otvorenim natječajima i pozivima za sufinanciranje nabave opreme za navodnjavanje.

Državni ured za reviziju preporučuje provoditi izobrazno-informativne aktivnosti, jer su započele aktivnosti na gradnji jednog sustava te u sljedećem razdoblju posvetiti više pozornosti informiranju korisnika u vezi s odabirom optimalne opreme za navodnjavanje, povećanjem priroda poljoprivrednih kultura na površinama koje se navodnjavaju, potrebom proizvodnje poljoprivrednih kultura koje se nedovoljno proizvode u Republici Hrvatskoj te drugim koristima primjene sustava javnog navodnjavanja.

OCJENA UČINKOVITOSTI UPRAVLJANJA GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE U BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJI

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje u Županiji. Ciljevi revizije bili su provjeriti uspostavu pravnog, strateškog i planskog okvira za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje, utvrditi jesu li ustrojene propisane evidencije građevina za navodnjavanje, ocijeniti je li gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje učinkovita, ocijeniti koristi li se voda za navodnjavanje u skladu s vodnim potencijalom i potrebama za navodnjavanjem te informira li se javnost o navodnjavanju.

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, primjenjujući utvrđene kriterije, Državni ured za reviziju ocijenio je da je Županija poduzela aktivnosti na donošenju zakonskih i planskih dokumenata u vezi s područjem navodnjavanja te je donesen Plan navodnjavanja. Nadalje, Županija je ustrojila evidenciju građevina za navodnjavanje te je građevine za navodnjavanje evidentirala u svojim poslovnim knjigama, utvrdila je vodne resurse i zemljišni potencijal za navodnjavanje. Osigurala je sredstva za gradnju građevina za navodnjavanje, prije gradnje građevina, ispitala je zainteresiranost i pribavila potvrde krajnjih korisnika o korištenju budućih sustava javnog navodnjavanja, izradila je elaborat utjecaja na okoliš, studiju izvodljivosti ili preinvesticijsku studiju i projektnu dokumentaciju te je do konca 2022. izgradila jedan sustav javnog navodnjavanja, a jedan sustav javnog navodnjavanja je u gradnji. Jedan sustav javnog navodnjavanja započeo je s radom. Poduzela je mjere koje se odnose na priključenje krajnjih korisnika bez naknade i korištenje sustava navodnjavanja bez naknade te je educirala korisnike o koristima navodnjavanja, novim tehnologijama i načinu financiranja opreme za navodnjavanje. Županija je preuzela održavanje građevina za navodnjavanje, koje se u 2022. odnosilo na konzerviranje i dekonzerviranje sustava, te je odabrala izvoditelja radova građenja sustava navodnjavanja.

Međutim, ocijenjeno je da postoje nepravilnosti i propusti koji se odnose na donošenje programa gradnje, donošenje programa održavanja za sustav koji je započeo s radom, pribavljanje i analiziranje podataka o vrsti, prirodi i kvaliteti poljoprivrednih proizvoda od korisnika sustava javnog navodnjavanja, utvrđivanje mjera kojima bi se omogućilo korisnicima sustava da povećaju proizvodnju visokodohodovnih poljoprivrednih kultura, provođenje edukacije poljoprivrednika, dostavljanje podataka o zahvaćenim i korištenim količinama vode za navodnjavanje Hrvatskim vodama mjesečno ili tromjesečno, donošenje Odluke o visini i obvezi plaćanja naknade za navodnjavanje, a nakon isteka probnog razdoblja korištenja sustava javnog navodnjavanja, obračunavanje i naplaćivanje naknade za navodnjavanje, ustrojavanje očevidnika naknade za navodnjavanje te sastavljanje izvješća o realizaciji godišnjeg programa održavanja i godišnjeg obračuna prihoda i rashoda sustava u funkciji.

Slijedom navedenog, Državni ured za reviziju ocjenjuje da su aktivnosti Županije provedene u vezi s upravljanjem građevinama za navodnjavanje **djelomično učinkovite** te se daju sljedeći nalozi i preporuke, prema područjima revizije:

1. Pravni, strateški i planski okvir za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje
  - 1.1. Donijeti program gradnje prije početka gradnje sustava navodnjavanja, u skladu s odredbama Zakona o vodama i Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje.
  - 1.2. Donijeti program održavanja za sustav koji je započeo s radom u 2022., u skladu s odredbama Zakona o vodama i Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje.
2. Gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje
  - 2.1. Pribaviti i analizirati podatke o prirodi, vrsti i kvaliteti poljoprivrednih proizvoda na navodnjavanom poljoprivrednom zemljištu od korisnika sustava javnog navodnjavanja kako bi se utvrdili učinci navodnjavanja.
  - 2.2. Utvrditi mjere kojima bi se omogućilo korisnicima sustava da povećaju proizvodnju visokodohodovnih poljoprivrednih kultura na navodnjavanim površinama u cilju stjecanja višeg dohotka i većeg priroda te privlačenja novih proizvođača tih kultura.
3. Korištenje vode za navodnjavanje
  - 3.1. Podatke o zahvaćenim i korištenim količinama voda za navodnjavanje Hrvatskim vodama dostavljati mjesečno ili tromjesečno ovisno o količini zahvaćene vode, a nakon omogućavanja elektroničke dostave podataka u Informatički sustav voda – Hrvatskih voda, podatke dostavljati elektronički, u skladu s odredbama Pravilnika o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda.
  - 3.2. Donijeti odluku o visini i načinu plaćanja naknade za navodnjavanje, u skladu s odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje.
  - 3.3. Ustrojiti očevidnik naknade za navodnjavanje za sustav navodnjavanja u funkciji u skladu s odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.
  - 3.4. Naknadu za navodnjavanje obračunavati nakon isteka probnog razdoblja korištenja sustava navodnjavanja u skladu s odredbama Odluke o visini i načinu plaćanja naknade za navodnjavanje.

3.5. Sastaviti izvješće o realizaciji godišnjeg programa održavanja i godišnjeg obračuna prihoda i rashoda sustava javnog navodnjavanja te ga dostaviti ministarstvu nadležnom za vodno gospodarstvo i Hrvatskim vodama najkasnije do donošenja programa održavanja sustava javnog navodnjavanja za naredno razdoblje, u skladu s odredbama Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje.

4. Informiranje javnosti

4.1. Provoditi izobrazno-informativne aktivnosti, jer su započele aktivnosti na gradnji jednog sustava te u sljedećem razdoblju posvetiti više pozornosti informiranju korisnika u vezi s odabirom optimalne opreme za navodnjavanje, povećanjem površina poljoprivrednih kultura na površinama koje se navodnjavaju, potrebom proizvodnje poljoprivrednih kultura koje se nedovoljno proizvode u Republici Hrvatskoj te drugim koristima primjene sustava javnog navodnjavanja.

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi se provedbom navedenih naloga i preporuka postigla poboljšanja u vezi s uspostavom pravnog, strateškog i planskog okvira za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje, gradnjom, korištenjem i održavanjem građevina za navodnjavanje, korištenjem vode za navodnjavanje te informiranjem javnosti, čime bi se povećala učinkovitost upravljanja građevinama za navodnjavanje u Županiji.

OČITOVANJE BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Županija se očitovala na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Brodsko-posavskoj županiji te prihvaća dane naloge i preporuke. U obrazloženju navodi da će u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, Upravom za stručnu podršku razvoja poljoprivrede, stručnim institucijama i fakultetima analizirati podatke o prirodi, vrsti i kvaliteti poljoprivrednih proizvoda na navodnjavanom poljoprivrednom zemljištu od korisnika sustava javnog navodnjavanja kako bi se utvrdili učinci navodnjavanja i utvrditi mjere kojima bi se omogućilo korisnicima sustava da povećaju proizvodnju visokodohodovnih poljoprivrednih kultura na navodnjavanim površinama.